

LAB-ADA

LAB for Adults non-formal Digital Awareness

Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų mokymosi tobulinimo plano sudarymas

2023

Faktų suvestinė

Programa: „Erasmus+“ KA2 strateginė partnerystė

Pavadinimas: LAB suaugusiųjų neformaliojo skaitmeninio sąmoningumo ugdymas

Numeris: 2021-1-LT01-KA220-ADU-000033776

Pagrindinis tikslas: pasiekti rezultatų, kurie padėtų sukurti geresnes galimybes žemos kvalifikacijos suaugusiesiems.

Tikslinės grupės: žemos kvalifikacijos suaugusieji; suaugusiųjų švietėjai.

Konsorciumas:

Logotipas	Organizacijos pavadinimas	Dalyvaujantys žmonės
	Asociacija „Liba“ – Lietuva www.liba.lt	Baciulytė Rima Ignatonis Marius
	„Eco Logic“ – Šiaurės Makedonijos Respublika www.ecologic.mk	Lozanovska Mia Neshkoski Nikola
	Consorzio Scuola Comunità Impresa – Italija www.cscinovara.it	Negro Antonio Tosi Barbara
	„EcoKtima“ – Graikija http://www.ecoktima.com	Philippi Maria Kotsani Natalia Economou Despoina Kotsanis Yannis
	„Prometeo“ – Italija http://asprometeo.altervista.org/	Pastorino Smaldone Villani Francesca Smaldone Villani Carlo

**Co-funded by
the European Union**

Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai.

Šis leidinys atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Europos Komisija, jos institucijos ir Švietimo mainų paramos fondas negali būti laikomi atsakingi už šios medžiagos turinį ir bet kokią pateikiamos informacijos naudojimą.

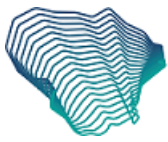

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

TURINYS

SANTRAUKA	4
TYRIMŲ SKYRIUS.....	6
Įvadas	7
EUROPA ir ŽKS	9
Skaitmeninių kompetencijų ir ŽKS sistemos	11
Partnerių šalys ir ŽKS	13
Lietuva	13
Italija	14
Šiaurės Makedonijos Respublika	15
Graikija	15
TIKSLINĖS GRUPĖS	17
APKLAUSOS	26
Įvadas	27
Profilis	27
Įgūdžiai	29
Poreikiai – motyvacija – galimybės	30
MOKYMO SI TOBULINIMO PLANAS	32
Įvadas	33
1 ramstis: informacinis ir duomenų raštingumas	35
2 ramstis: bendravimas ir bendradarbiavimas	36
3 ramstis: skaitmeninio turinio kūrimas	37
4 ramstis: sauga ir etika	37
5 ramstis: problemų sprendimas	38
NUORODOS	39

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Consorzio Scuola Comunità Impresa

SANTRAUKA

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Yra įrodymų, kad žemos kvalifikacijos suaugusieji (ŽKS) yra mažiau linkę dalyvauti daug laiko reikalaujantiame mokyme nei aukštos kvalifikacijos darbuotojai, ypač dėl to, kad abiejų grupių pageidavimai ir asmeninės savybės skiriasi (Fouarge ir kt., 2013). Tuo pat metu dėl technologinių pokyčių aukštų įgūdžių turintys asmenys, pavyzdžiui, vadovai, mokytojai ar sveikatos priežiūros specialistai, taps produktyvesni, taigi ir paklausesni darbdaviams (Nedelkoska ir Quintini, 2018). Suaugusieji ir kiek vyresni nei 55 metų kvazisenjorai, turintys žemų įgūdžių, užima žemesnes pareigas, turi ribotas galimybes tobulėti, todėl pereina į bedarbių gretas ir dažnai gali tikėtis ribotos mokymo grąžos, pavyzdžiui, didesnio darbo užmokesčio ar galimybės dirbti geresnį darbą (OECD, 2017a; Burdett ir Smith, 2002).

Žemą kvalifikaciją turintys suaugusieji neturi motyvacijos ir žinių, kad galėtų lengvai ugdyti savo neformalias kompetencijas. Vienas iš būdų padaryti suaugusiųjų mokymąsi lankstesnį – nuotolinis mokymasis, pavyzdžiui, savarankiškas mokymasis internetu. EBPO PIAAC duomenimis, 16 % žemos kvalifikacijos besimokančiųjų bent dalį mokymosi baigia nuotoliniu būdu. Lietuvoje nuotoliniu būdu mokosi beveik kas antras žemos kvalifikacijos besimokantysis. Darbdavių požiūriu, kvalifikuota darbo jėga leidžia lengviau kurti ir diegti naujas technologijas ir darbo organizavimo praktiką, taip skatinant produktyvumą ir augimą naujojoje ekonomikoje, nes visi mano, kad po šio „Covid-19“ karantino darbo rinka nebebus tokia pati. Remiantis partnerių atlikta poreikių analize ir preliminariais tyrimais, LAB-ADA projekte iškeltas bendras tikslas – sukurti novatorišką internetinio mokymosi metodą, kuris padėtų plėtoti ir palaikyti žemos kvalifikacijos suaugusiųjų galimybes įgyti pakankamai žinių, taip pat skatinti jų gerovę ir psichinę sveikatą įgyjant reikalingų įgūdžių, kurie padėtų jiems veiksmingai keistis, suvaldyti savo gyvenimą ir patekti į pageidaujama darbo rinką.

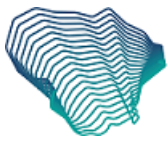
Žemą kvalifikaciją turinčių suaugusiųjų mokymosi tobulinimo planas (toliau – mokymosi tobulinimo planas) yra metodinis dokumentas, kuriuo vadovaujama rengiant nuotolinės bendro projektavimo veiklos priemonių rinkinį. Jame pateikiama ramsčių sistema, kurioje aprašomi veiksniai, darantys įtaką žemos kvalifikacijos suaugusiųjų mokymuisi, ir įgūdžiai, kuriuos reikia tobulinti, kad jie galėtų siekti to, kas jiems svarbu gyvenime. Rėmimo koncepcinis modelis grindžiamas aplinkos ir individualiu požiūriu į įgūdžius, nes žemos kvalifikacijos suaugusiųjų mokymasis laikomas keturių skirtingų, bet glaudžiai susijusių, sričių – psichologinės, socialinės, pažintinės ir fizinės – sąveikos rezultatu. Kiekviena sritis gali būti laikoma ir rezultatu, ir sąlyga, sudaranti palankias sąlygas kitoms sritims, o galiausiai ir bendrai suaugusiųjų gyvenimo kokybei (EBPO ataskaita). Projekto tikslais buvo iširtas ir paaiškintas platus veiksmų (individualių ir kontekstinių), susijusių su penkiomis naujų įgūdžių įgijimo dimensijomis (ramsčiais), spektras.

Todėl plano sudarymas padės geriau suprasti, kokie skaitmeniniai įgūdžiai buvo ugdomi, kad suaugusieji, turintys žemą kvalifikaciją, galėtų siekti pažangos. Mokymosi tobulinimo plano sukūrimas yra būtina sėkmingo nuotolinės bendro projektavimo veiklos priemonių rinkinio įgyvendinimo sąlyga. Šį dokumentą galima rasti projekto interneto svetainėje visomis partnerių kalbomis.

Dokumentą sudaro šie keturi skyriai (rezultatai):

- 1. ŽKS poreikių tyrimas.**
- 2. Internetinė apklausa tarp žemos kvalifikacijos suaugusiųjų.**
- 3. Tikslinės grupės interviu su ekspertais.**
- 4. Mokymosi tobulinimo planų kūrimas.**

Išsamius pirmiau minėtų keturių skyrių ir (arba) rezultatų dokumentus galima rasti atskirai projekto interneto svetainėje <https://lab-ada.csciformazione.eu/>.

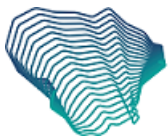

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

1

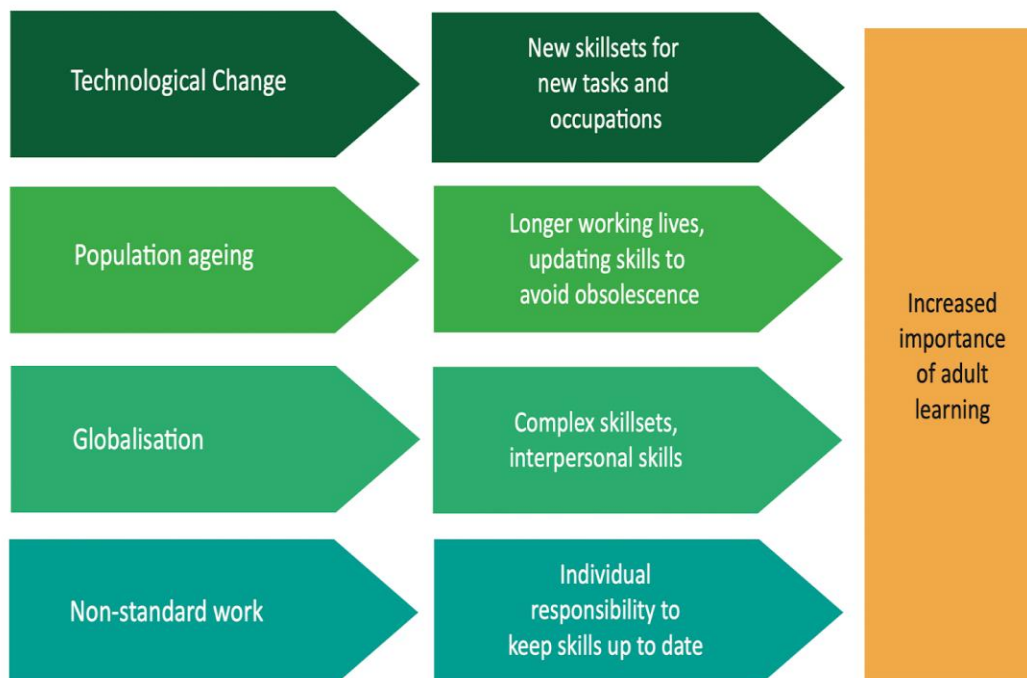
TYRIMŲ SKYRIUS

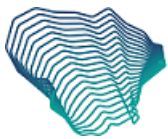
Įvadas

Dauguma žemos kvalifikacijos suaugusiųjų dalyvauja mokymuose siekdami karjeros (žr. toliau). Tačiau mokymosi galimybės ne visada suteikia jiems darbo rinkai reikalingų įgūdžių. Tik du iš trijų suaugusiųjų mano, kad dalyvavimas mokymuose padėjo jiems pasiekti teigiamų rezultatų užimtumo srityje, pavyzdžiui, geriau dirbti dabartiniame darbe, būti paaukštintiems pareigose, gauti (naują) darbą ar didesnį atlyginimą. Diegdami naujoves sieksime, kad suaugusiųjų mokymasis būtų įdomesnis ir aktualesnis žemos kvalifikacijos suaugusiesiems. Tokioje aplinkoje žemų įgūdžių suaugusiesiems reikia padėti nustatyti jų mokymo poreikius ir suprasti, kokios rūšies mokymas jiems tinkamiausias. Be to, jiems reikia patarimų, kaip įveikti bet kokias kliūtis, trukdančias dalyvauti mokymuose, įskaitant ribotus finansus, laiko trūkumą dėl šeiminių įsipareigojimų ir atstumą iki mokymų vietas. Tokių išsamių konsultavimo ir orientavimo paslaugų, specialiai skirtų žemos kvalifikacijos suaugusiesiems, pasitaiko retai. Taigi idėja – pritaikyti tam tikrus patarimus naudojant įvairias žiniasklaidos priemones, pavyzdžiui, knygas, interaktyvius išteklius ar vaizdo įrašus ir pagalbos tarnybą.

EBPO duomenimis, „suaugusieji, turintys žemus pagrindinius įgūdžius, yra 25–64 metų amžiaus asmenys, turintys žemus raštingumo, skaičiavimo ar abiejų šių gebėjimų įgūdžius (Erwachsene mit geringen Grundkompetenzen). Žemi įgūdžiai apibrėžiami kaip suaugusiųjų įgūdžių tyrimo (PIAAC) 1 lygio raštingumo ir (arba) skaičiavimo gebėjimų įvertinimas. Tai suaugusieji, kurie daugiausia supranta trumpus tekstus žinomomis temomis ir (arba) geba atlikti paprastus matematinius veiksmus, pavyzdžiui, vieno žingsnio skaičiavimus“. Be to, „žemos kvalifikacijos suaugusieji – tai 25–64 metų asmenys, kurių aukščiausias įgytas išsilavinimas yra ne didesnis kaip žemesnis vidurinis išsilavinimas (ISCED 0-2) (Geringqualifizierte). Vokietijos kontekste šie suaugusieji baigė mokyklą po privalomosios bendrojo lavinimo mokyklos arba anksčiau (Pradinis ir vidurinis išsilavinimas) ir turi daugiausia vidurinės mokyklos baigimo pažymėjimą (Realschulabschluss/ Mittlere Reife). Jie nėra įgiję visos profesinės kvalifikacijos“. (Šaltinis: EBPO, 2019, [Getting Skills Right: žemos kvalifikacijos suaugusiųjų įtraukimas į mokymąsi](#))

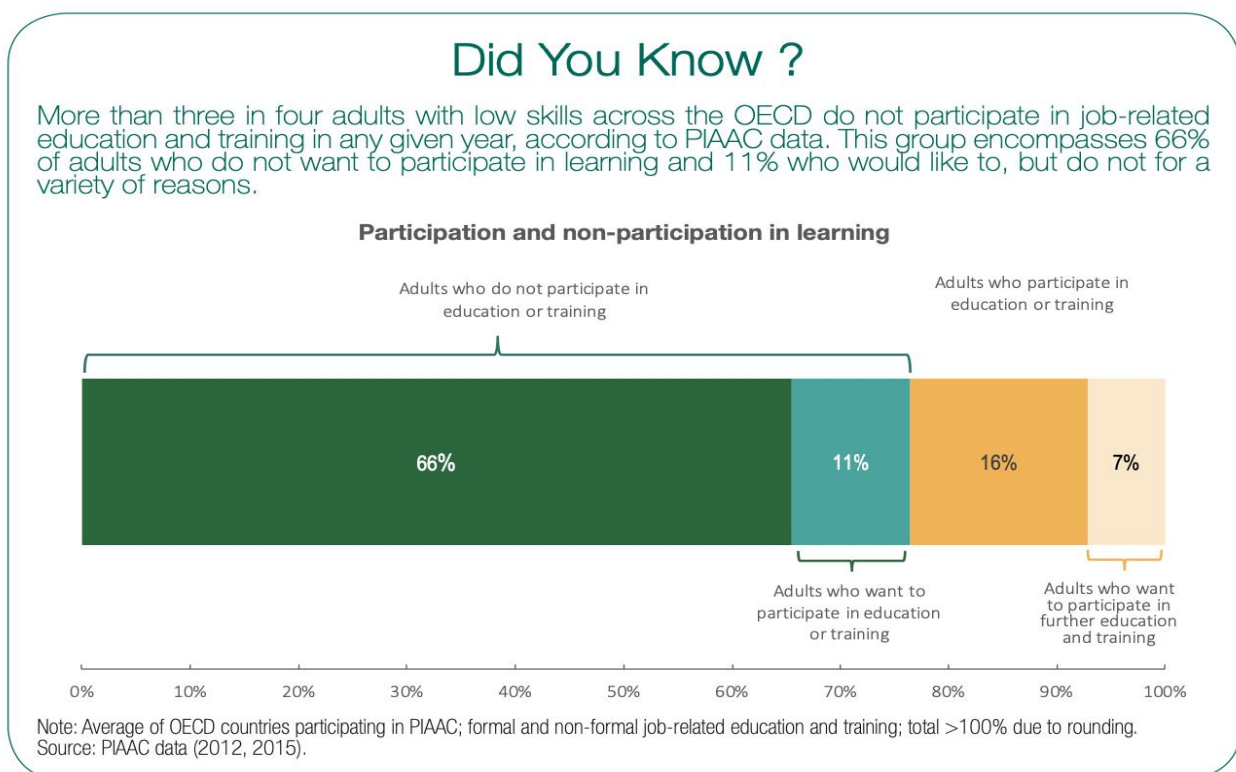

1 pav. Megatendencijos daro įtaką darbo pasauliui (Šaltinis: [EBPO, 2019 m.](#))

Menki skaitmeniniai įgūdžiai laikomi kliūtimi, trukdančia suaugusiesiems dalyvauti visuomeniniame ir ekonominiame gyvenime, ir yra papildomas menkų įgūdžių aspektas. EBPO (2019[5]) teigimu, „daugiau nei kas penktas suaugęs EBPO gyventojas turi žemų įgūdžių. EBPO šalyse 22 proc. suaugusiųjų turi žemą išsilavinimo lygį, o dar daugiau suaugusiųjų turi žemus pažintinius įgūdžius. Vidutiniškai 26,3 % suaugusiųjų tose šalyse, apie kurias turima duomenų, geba atlikti ne daugiau kaip keletą labai paprastų skaitymo ir (arba) matematikos užduočių. Sudaryti jiems sąlygas kelti kvalifikaciją, kad jie galėtų prisitaikyti prie besikeičiančio darbo pasaulio, yra didelis iššūkis“. Svarbu pažymėti, kad daugelis žemų įgūdžių turinčių suaugusiųjų yra ne kas kita, o „žemos kvalifikacijos“: jie gali turėti žemą raštingumo ir skaičiavimo lygį, bet kartu turėti daug kitų vertingų įgūdžių, pavyzdžiui, gebėti vairuoti įvairias transporto priemones ar rūpintis klientais. Lygiai taip pat suaugusieji gali turėti žemą kvalifikacijos lygį, tačiau per daugelį metų darbo patirties gali būti įgiję įgūdžių, kurie prilygsta formalios kvalifikacijos įgūdžiams.

Dalyvavimas suaugusiųjų švietime ir mokyme padeda žmonėms susirasti ir išlaikyti darbą bei toliau tobulėti. Tačiau žemos kvalifikacijos suaugusieji suaugusiųjų mokymosi procese dalyvauja perpus rečiau nei aukštesnės kvalifikacijos suaugusieji. Remiantis PIAAC duomenimis, tik 20 proc. žemos kvalifikacijos suaugusiųjų dalyvauja su darbu susijusiame suaugusiųjų mokyme. Vidutinius ir aukštus įgūdžius turinčių suaugusiųjų dalyvavimas yra daug didesnis (atitinkamai 37 proc. ir 58 proc.). Viena iš pagrindinių šio dalyvavimo atotrūkio priežasčių yra ta, kad žemus įgūdžius turintiems suaugusiesiems sunkiau atpažinti savo mokymosi poreikius, todėl jie rečiau ieško mokymosi galimybių (Windisch, 2015). Remiantis 2016 m. suaugusiųjų švietimo apklausos (AES) duomenimis, 11,6 % žemos kvalifikacijos suaugusiųjų ieškojo mokymosi galimybių, palyginti su 35,5 % aukštos kvalifikacijos suaugusiųjų.

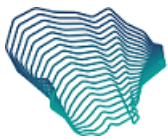

2 pav. Dalyvavimas ir nedalyvavimas mokymosi procese (Šaltinis: EBPO, 2019 m.)

„Žemų įgūdžių turintys suaugusieji gali atsидurti „žemų įgūdžių sąpaustuose“. Dauguma jų dirba žemesnės kvalifikacijos reikalaujantį darbą ir turi ribotas galimybes tobulėti, dažnai yra bedarbiai ir dažnai gali tikėtis ribotos mokymo grąžos, pavyzdžiui, didesnio darbo užmokesčio ar galybės dirbti geresnį darbą“ (OECD, 2017a; Burdett ir Smith, 2002).

Daugumoje EBPO šalių suaugusieji gali rinktis iš daugybės skirtingų mokymosi galimybių. Jos gali būti įvairios – nuo formalaus pagrindinio ir bendrojo išsilavinimo įgijimo programų, sertifikuotų trumpalaikių kursų,

skirtų konkretiems įgūdžiams įgyti, iki neformaliojo mokymosi galimybių darbo vietoje. Egzistuoja daugybė skirtingų mokymo ir mokymosi paslaugų teikėjų ir metodų. Kiekvienam suaugusiajam, ypač turinčiam žemų įgūdžių, yra iššūkis orientuotis šiose pasiūlymų džiunglėse.

Žemų įgūdžių turintiems suaugusiesiems reikia padėti nustatyti mokymo poreikius ir suprasti, kokios rūšies mokymas jiems labiausiai tinka. Be to, jiems reikia patarimų, kaip įveikti visas kliūtis, trukdančias dalyvauti mokymuose, įskaitant ribotas lėšas, laiko stoką dėl šeiminių įsipareigojimų ir atstumą iki mokymų vietos. Tačiau tokios išsamios konsultavimo ir orientavimo paslaugos, skirtos būtent žemos kvalifikacijos suaugusiesiems, teikiamos retai.

EUROPA ir ŽKS

Toliau esančioje lentelėje pateiktos pasirinktos Europos programos, palyginti su kriterijais, kuriuos jos atitinka:

Country	Title	General criteria				Specific criteria			
		GC1	GC2	GC3	GC4	SC1	SC2	SC3	SC4
Good practices									
Austria	Initiative for adult education (<i>Erwachsenenbildung</i>)	X	X	X	X	X	X	X	
France	Personal training account (<i>Compte personnel de formation, CPF</i>)	X	X	X	X	X		X	X
Germany	On the job training programme (<i>Weiterbildung Geringqualifizierter und beschäftigter älterer Arbeitnehmer in Unternehmen - WeGebAU</i>)	X	X	X	X	X		X	X
Italy (Lombardia)	Unique labour endowment ⁽⁸⁾ (<i>Dote Unica Lavoro, DUL</i>)	X	X	X	X	X		X	X
Ireland	<i>Skillnet</i>	X	X	X	X	X		X	X
Netherlands	Language at work (<i>Taal op de werkvloer</i>)	X	X	X	X	X	X	X	
Norway	<i>SkillsPlus</i>	X	X	X	X	X	X	X	X
Portugal	New opportunities initiative (<i>Iniciativa Novas Oportunidades - NOI</i>)	X	X	X		X	X	X	X
Portugal	<i>Qualifica</i> programme	X	X	X		X		X	X
UK	<i>Union Learning Fund (ULF)</i>	X	X	X	X	X	X	X	
UK	Mid-life career review	X	X	X		X	X	X	

Promising practices

Austria	Labour foundations (Arbeitsstiftungen)	X	X	X	X	X	X	
Spain	Vives Emplea: team empowerment for labour integration	X	X	X		X	X	

NB: See Annex 1 for a description of each practice and sources.

Legend:

GC1: Effectiveness

GC2: Clarity

GC3: Consistency

GC4: Sustainability

SC1: A GP has established successful coordination, cooperation, support and improved communication between all organisations involved

SC2: A GP adopts sound and appropriate methodological and didactic approaches to stimulate and involve adults also through a supportive guidance system

SC3: A GP has a flexible structure able to be adapted to different needs of the target group

SC4: A GP ensures recognition of prior learning and validation of learning outcomes, whether from formal education or non-formal or informal learning

3 pav. Suaugusiųjų mokymasis: suaugusiųjų įgalinimas keliant ir keičiant kvalifikaciją
(Šaltinis: [Cedefop, 2020 m.](https://www.cedefop.europa.eu/files/3082_en.pdf) ir https://www.cedefop.europa.eu/files/3082_en.pdf)

Prancūzijos asmeninė mokymo sąskaita – tai individualizuota mokymosi finansavimo sistema, kuria gali naudotis visi ekonomiškai aktyvūs asmenys ir kuri gali būti visiškai perkeliama per visą asmens darbingą amžių – nuo patekimo į darbo rinką iki išėjimo į pensiją. Šiuo metu CPF yra vienintelis tarptautinio lygmens individualios mokymosi sąskaitos pavyzdys, kai asmenys laikui bėgant įgyja teisę į mokymą. (Šaltinis: [EBPO Socialinių reikalų, užimtumo ir migracijos darbo dokumentai](#)).

„Centrum Taal en Onderwijs“ (CT&O) atlikta 400 olandų kalbos L2 mokytojų apklausa rodo, kad mokytojai mano, jog mokiniai labai vertina IKT naudojimą, nors F2F olandų kalbos pamokose IKT vis dar nėra įprasta praktika Flandrijoje: 20,5 % mokytojų dažnai arba visada naudoja IKT pamokose; 30,8 % mokytojų niekada nenaudoja IKT, nes trūksta patalpų (60 %) ir laiko (61,8 %). Be to, 57,7 % mokytojų jaučiasi tarp nepakankamai ir pakankamai kompetentingų naudotis IRT. Šie skaičiai smarkiai kontrastuoja su mokytojų vertinimais, kad apie 80 % mokinių labai vertina IKT naudojimą. (Berben, Drijkoningen, Frijns, Houben ir Van Den Branden, 2012). Kitoje apklausoje, kurią atliko Vrije Universiteit Brussel (VUB) (DePryck, Zhu, Van Laer, Kupriyanova-Ashina, & Cools, 2013), daugiausia dėmesio skiriama olandų L2 besimokančiųjų patirčiai suaugusiųjų švietime. Rezultatai rodo, kad 41,9 % respondentų (CVO; dėmesys sutelktas į besimokančiuosius, turinčius aukštesnį mokymosi lygį) turi mišraus arba nuotolinio mokymosi patirties ir tokia pat dalis teikia pirmenybę mišriam mokymuisi. A1, A2 ir B1.33 daugiau nei 90 % respondentų teikia pirmenybę F2F mokymuisi. Šiek tiek daugiau nei kas ketvirtas studentas nesidomi mišriu mokymusi; 40 proc. studentų jis būtų įdomus, jei galėtų mokytis vietoje, OLC (atvirajame mokymosi centre), kur jiems būtų teikiamos konsultacijos, o 31 % studentų domina mokymasis internetu namuose. Pagrindinio ugdymo centrai (CBE; daugiausia dėmesio skiria mažai raštingiems besimokantiejiems) nedarą skirtumo tarp olandų kalbos ir kitų dalykų mokymosi. 62,3 % respondentų domisi galimybe dalį kursų mokytis internetu OLC, o apie 16 % domisi galimybe mokytis internetu namuose arba kalėjimo kameroje.“ (De Paepe et al. 2018).

„[...] Skaldymas (neseniai įvykęs technologinis proveržis naftos ir dujų pramonėje) gerokai padidino santykinę mažiau išsilavinusių vyrų darbo jėgos paklausą ir padidino vidurinę mokyklą paliekančių paauglių vyrų skaičių tiek apskritai, tiek palyginti su moterimis. Apskaičiuota, kad jei nebūtų hidraulinio skaldymo, 2011–2015 m. vidutinėje darbo rinkoje, kurioje yra skalūnų išteklių, paauglių vyrų iškritimo iš švietimo sistemos rodiklis

būtų buvęs 1 procentiniu punktu mažesnis, o tai reiškia, kad mokymosi mokykloje lankstumas darbo užmokesčio atžvilgiu yra mažesnis už istorinius įverčius.“ (Cascio ir Narayan, 2022).

„Vyresnio amžiaus žmonių gebėjimams suprasti ir kurti žiniasklaidos turinį, ypač kaip piliečiams, buvo skiriama mažiau dėmesio, nepaisant to, kad medijų raštingumo tyrėjai akcentuoja asmenų dalyvavimą visuomenėje (Hobbs, 2010; Livingstone ir kt., 2012) ir kūrybišką bei žaismingą medijų turinio kūrimą (pvz., Cannon ir kt., 2018). Interpretuojant naujausius tyrimus, kuriuose pabrėžiamas vyresnio amžiaus žmonių sveikatos ir skaitmeninių naujienų raštingumo trūkumas (Eronen et al., 2019; Guess et al., 2019), ši išvada aiškiai rodo žiniasklaidos raštingumo intervencijų tyrimų spragą.“ (Rasi, 2021).

„Daugeliui suaugusiųjų požiūrių į mokymąsi, nors ir vadinamų teorijomis, trūksta įrodymų, dėl kurių jie tapo teorijomis. Taigi išlieka šių teorijų ir jų vaidmens internetiniame mokyme empirinių įrodymų poreikis. Šių teorijų taikymo suaugusiems besimokantiems internetiniame mokyme palyginimas taip pat būtų naudingas nustatant įvairių mokymosi teorijų veiksmingumą skirtingose suaugusiųjų mokymosi situacijose.“ (Brieger et al., 2020).

„Suaugusieji yra verčiami visą gyvenimą mokytis ir įgyti technologinių įgūdžių bei laisvai naudotis informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT; Pasaulio bankas, 2003). Tokiomis aplinkybėmis vis daugiau suaugusiųjų grįžta mokytis, o tai taip pat reiškia, kad yra didesnė šios studentų populiacijos įvairovė (Hannah, 2017; Kasworm, 2003; Willans ir Seary, 2011).“ (Rogers-Shaw ir kt., 2018).

„Saar (2017) teoriškai išskyrė septynis suaugusiųjų mokymosi šalių tipus, kurie atitinka šalių tipologiją, pagrįstą kapitalizmo, gerovės valstybės režimų ir jų plėtinių atmainomis.“ (Boyadjieva et al. 2018)

„Suaugusiųjų švietimo, kaip bendrojo gėrio, samprata ir vertinimas suteikia naują perspektyvą suprasti ir įvertinti, kaip suaugusiųjų švietimas plėtojamas skirtingose šalyse ir skirtingomis institucinėmis, socialinėmis, ekonominėmis ir kultūrinėmis sąlygomis.“ (Boyadjieva ir kt., 2018).

Skaitmeninių kompetencijų ir ŽKS sistemos

Remiantis UNESCO „[Skaitmeninių kompetencijų mokytojams, besimokantiems ir piliečiams sistemomis](#)“, susijusiomis su skaitmeninėmis žiniomis, įgūdžiais ir savybėmis, kurios laikomos neatsiejamomis nuo skaitmeninės „kompetencijos“, žemyno, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis parengtos įvairios skaitmeninių kompetencijų sistemos ir skaitmeninės strategijos. LAB-ADA ekspertų darbo grupė (EWG) išnagrinėjo daugelį iš šių daugiau nei 20 skaitmeninių sistemų ir daugiausia dėmesio skyrė šioms 7 sistemoms.

1. EBPO – [Švietimo ir įgūdžių ateitis 2030](#)
2. Pasaulio ekonomikos forumas – [Švietimas, įgūdžiai ir mokymasis](#)
3. Skaitmeninė žvalgyba (DQ): [Skaitmeninio raštingumo, skaitmeninių įgūdžių ir skaitmeninio pasirengimo pasaulinis standartas](#)

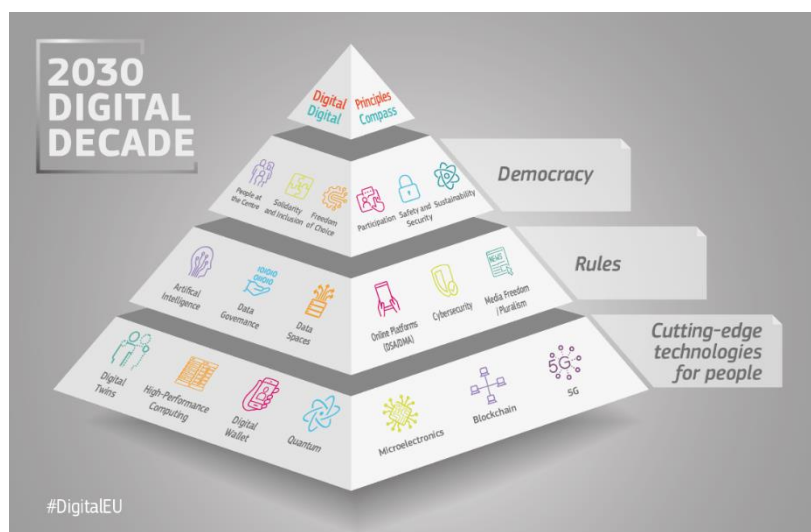

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

4 pav. DQ modelis, kuriame daugiausia dėmesio skiriama socialinių, emocinių ir kognityvinių gebėjimų rinkiniui, padedančiam asmenims įveikti skaitmeninio gyvenimo iššūkius ir prisitaikyti prie jo reikalavimų

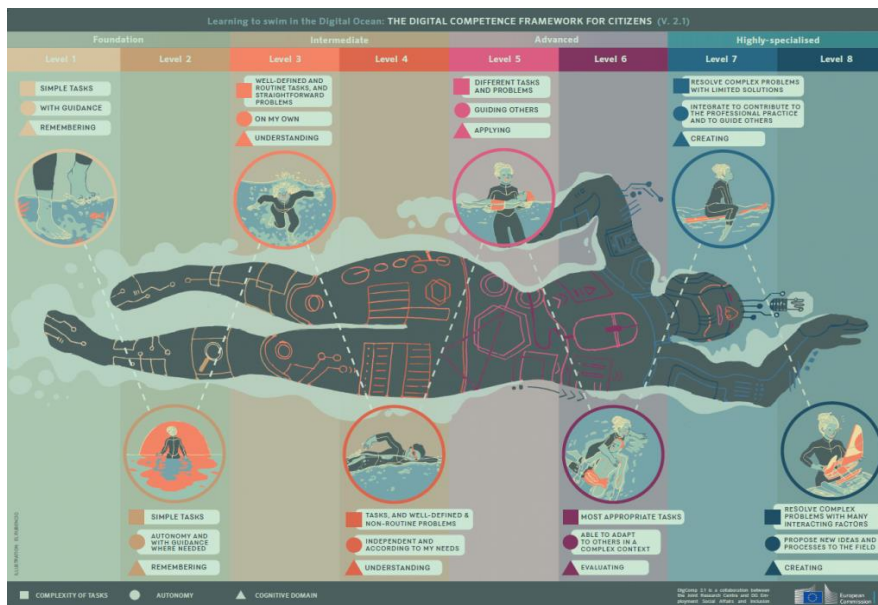
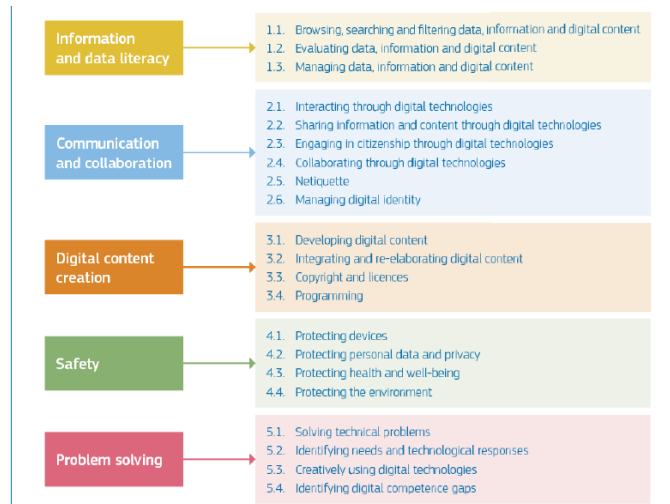
Europos skaitmeninis dešimtmetis (2030 m.) – tai išsami sistema, kuria remiasi visi su skaitmeninėmis technologijomis susiję veiksmai. Skaitmeninio dešimtmečio tikslas – užtikrinti, kad visi technologijų ir inovacijų aspektai būtų naudingi žmonėms. Pagrindinį požiūrį „Visapusiškai ugdyti skaitmeninę kompetenciją“ šiuo metu išreiškia Europos skaitmeninių kompetencijų sistema („DigComp“), kuri įgyvendinta kaip orientacinė priemonė pedagogams, taip pat savarankiškam mokymuisi. Pedagogų kvalifikacijos kėlimui padeda Europos pedagogų skaitmeninių kompetencijų sistema („DigCompEdu“). Atsižvelgdama į kompetencijų sistemų ir priemonių paklausą, Europos Komisija pradėjo kurti naujas verslumo bendrąsias kompetencijas remiančias sistemas („EntreComp“), o neseniai – asmeninių, socialinių ir mokymosi mokyti bendrųjų kompetencijų sistemą („LifEComp“), taip pat „GreenComp“ – tvarumo kompetencijų pamatinę sistemą.

5 pav. ES į žmogų orientuota tvari skaitmeninės visuomenės vizija

Toliau pateikiami ES skaitmeninių kompetencijų sistemų pavyzdžiai, kuriuos LAB-ADA darbo grupė gali susieti su SLA:

4. „DigComp“: joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp_en
5. „DigCompEdu“: ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp_en
6. „EntreComp“: ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317
7. „LifeComp“: joint-research-centre.ec.europa.eu/lifecomp_enpublications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC120911

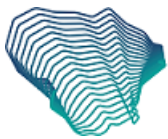
6 pav. „DigComp“ koncepcinis atskaitos modelis ir „DigComp“ sistema 2.2 (Šaltinis: DigComp 2010–2022)

Partnerių šalys ir ŽKS

Lietuva

Remiantis UNESCO¹, „Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centras yra valstybinė įstaiga, veikianti prie Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos. Centrą ministerija įsteigė kaip vieną iš pagrindinių institucijų, padedančių koordinuoti ir įgyvendinti nacionalinės Mokymosi visą gyvenimą strategijos priemones. Misija – užtikrinti, kad visuomenė turėtų daugiau galimybių dalyvauti tęstiniame mokymesi, teikiant pagalbą besimokantiems suaugusiesiems“. Pagrindiniai politikos klausimai – „teikti suaugusiesiems pagalbą su tęstiniu mokymusi susijusioje švietimo srityje, kaupti duomenis ir nuolat atnaujinti duomenų bazes apie tęstinio mokymosi galimybes, šias paslaugas teikiančias institucijas ir programas, taip pat skleisti aktualią informaciją šiais klausimais plačiai visuomenei, tirti ir analizuoti tęstinio mokymosi būklę ir poreikius šalyje, rengti ir įgyvendinti projektus, susijusius su suaugusiųjų švietimo galimybių plėtra, dalyvauti rengiant norminių teisės

¹ <https://uil.unesco.org/partner/lifelong-learning/lithuanian-centre-adult-education-and-information-lcae>

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

aktų projektus, susijusius su mokymosi visą gyvenimą sistema, rengti metodinę, mokymo ir mokymosi medžiagą, organizuoti jos leidybinę veiklą. Nacionalinių strategijų įgyvendinimas“.

Lietuvoje surengta nacionalinė neformaliojo švietimo kampanija „Senjorų dienos internete“, kurios metu interneto seminarų dalyviai, įvairių sričių ekspertai ir žinomos Lietuvos asmenybės dalijasi žiniomis ir patirtimi apie interneto ir technologijų naudą įvairiose srityse. Po transliacijų dalyviai gali praktiškai pritaikyti įgytas žinias atlikdami įvairias užduotis. Šios iniciatyvos tikslas – sudominti ir paskatinti Lietuvos senjorus naudotis šiuolaikinėmis išmaniosiomis technologijomis, e. paslaugomis, kritiškai vertinti informaciją, tobulinti skaitmeninius įgūdžius.

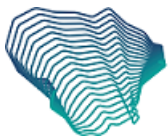
Italija

Italijoje suaugusiųjų švietimą skatina 2012 m. spalio 29 d. Prezidento dekretu Nr. 263 įsteigti provincijų suaugusiųjų švietimo centrai (CPIA). Provincijų suaugusiųjų švietimo centrai (CPIA) yra vienas iš Italijos švietimo sistemos pagrindų. Visą gyvenimą trunkantis švietimas, mokymasis visą gyvenimą, negali ir neturi būti apibrėžiamas kaip priedas, bet turi būti būtinas gebėjimo gyventi ir dirbti papildymas. Mokymasis nesibaigia sulaukus aštuoniolikos metų, bet tęsiasi visą gyvenimą. Pastarieji dveji metai (2020–2022 m.) mus išmokė technologijų svarbos, jų galios ir esminio vaidmens kuriant bendruomenę. Tiesiogiai kreipdamiesi į suaugusiuosius, CPIA ateinančiais metais bus kviečiami atlikti pagrindinio skaitmeninių kompetencijų ugdymo ašies vaidmenį. CPIA kasdien įrodo, kad jie yra demokratijos sergėtojai, užtikrinantys, kad žmonės turėtų įgūdžių, kurių jiems reikia, kad galėtų dalyvauti pilietiniame gyvenime, taip pat ir gebėdami įgyti naujų žinių.

CPIA yra savarankiška švietimo įstaiga, turinti savo personalą ir specifinę mokymo ir organizacinę struktūrą. CPIA yra suskirstytos į „teritorinius paslaugų tinklus“, kurių struktūra yra trijų lygių: A lygis: administracinis padalinys; B lygis: mokymo padalinys; C lygis: mokymosi padalinys. Administraciniu požiūriu CPIA yra suskirstyta į centrinę vietą ir pirmojo lygio paslaugų teikimo vietas (asocijuotas vietas), kuriose įgyvendinamos pirmojo lygio, raštingumo ir italų kalbos mokymosi programos. Šiuos pirmojo lygio pristatymo punktus nustato regionai. Organizaciniu-didaktiniu požiūriu CPIA reiškia antrojo lygio mokyklų institucijas, kurios teikia antrojo lygio suaugusiųjų švietimo kursas. Šie antrojo lygmens mokymo centrai yra „susieti“ su regionų nustatytais antrojo lygmens vidurinių mokyklų įstaigomis (veiklos vietomis). CPIA gali išplėsti mokymo pasiūlą, sudarydama sutartis su vietos valdžios institucijomis ir kitais viešaisiais ir privačiais subjektais, visų pirma su regionų akredituotomis mokymo įstaigomis. Tai iniciatyvos, kuriomis siekiama didinti pilietiškumo įgūdžius, taigi ir gyventojų įsidarbinimo galimybes. CPIA Italijoje yra 130. Mokinių skaičius: 2017–2018: 178 tūkst.; 2018–2019: 176 tūkst.; 2019–2020: 154 tūkst.

Iki 2012 m. reorganizacijos suaugusiųjų pradinis ir vidurinis ugdymas buvo vykdomas nuolatiniuose teritoriniuose centruose (CTP), o vidurinis ugdymas buvo teikiamas vakariniuose kursuose, organizuojamuose vidurinėse mokyklose. Reorganizacija buvo siekiama suteikti suaugusiųjų švietimo sistemai organiškumo ir vientisumo bei išspręsti kai kurias kritines problemas, įskaitant nelanksčią sistemą ir kursų organizavimą, kurių patalpos buvo pernelyg panašios į rytinių kursų patalpas; administracinio, švietimo ir organizacinio įstaigų savarankiškumo stoką; integruotos nuotolinio mokymosi sistemos nebuvimą; organiškumo kreditų ir sertifikatų sistemos nebuvimą. Pagrindiniai pertvarkos elementai buvo šie: silpnų naudotojų išsilavinimo lygio kėlimas, pirmenybę teikiant keliams, kuriais siekiama įgyti kvalifikaciją, įskaitant privalomojo išsilavinimo įgijimą, ir užsieniečių italų kalbos žinioms, švietimo pasiūlos tapatumo stiprinimas, jos tvarumas trumpesniais nei įprasta keliais ir žmonių suartinimas, pasitelkiant tinklus ir organiškumo sistemos, skirtos jau turimiems įgūdžiams ir mokymuisi tobulinti, sukūrimas.

2018 m. sausio 8 d. tarpžinybiniu (Darbo ir Švietimo ministerijų) dekretu nustatyta Nacionalinė kvalifikacijų sąranga (NKS), kuri yra Nacionalinės kompetencijų sertifikavimo sistemos kvalifikacijų aprašymo ir klasifikavimo priemonė. NKS yra nacionalinė priemonė, skirta Italijos kvalifikacijoms susieti su Europos kvalifikacijų sąranga, kurios funkcija – susieti Italijos kvalifikacijų sistemą su kitų Europos šalių sistemomis. NKS

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

taip pat siekiama koordinuoti ir stiprinti įvairias sistemas, kurios prisideda prie viešosios mokymosi visą gyvenimą pasiūlos ir paslaugų, skirtų įgūdžiams (įgytiems formalioje, neformalioje ir savaiminėje veikloje) nustatyti, patvirtinti ir sertifikuoti. Be to, NKS stiprina individualų mokymo susitarimą, kuris yra pagrindinis suaugusiųjų švietimo elementas (priemonė, kuria siekiama skatinti nacionalinę mokymosi visą gyvenimą politiką, stiprinančią mokymąsi pradedant nuo individualios besimokančiojo istorijos rekonstrukcijos ir pritaikant tą mokymosi kelią prie jos). Prie mokymo sutarties pridedamas individualaus mokymo kurso kreditų pripažinimo pažymėjimas.

Šiaurės Makedonijos Respublika

Šiaurės Makedonijos Respublikos vyriausybė įsteigė nacionalinę viešąją įstaigą – Suaugusiųjų švietimo centrą. Centro misija – skatinti funkcionalią, modernią ir ES reikalavimus atitinkančią suaugusiųjų švietimo sistemą mokymosi visą gyvenimą kontekste, suteikiančią aukštos kokybės mokymosi ir kvalifikacijos įgijimo galimybes, kad būtų patenkinti visų gyventojų poreikiai, padidintos įsidarbinimo ir verslumo galimybės, tenkinami darbo rinkos poreikiai ir prisidedama prie ekonominio, socialinio ir asmeninio vystymosi. Pagrindiniai šios institucijos tikslai – prisidėti prie Šiaurės Makedonijos socialinių ir ekonominių poreikių tenkinimo, tenkinti darbo rinkos poreikius ir padėti asmenims individualiai tobulėti.

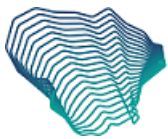
Pagrindinės institucijos pareigos – derinti ir integruoti visuomenės ir socialinių partnerių interesus Šiaurės Makedonijos Respublikos suaugusiųjų švietimo srityje ir koordinuoti bendradarbiavimą su tarptautinėmis institucijomis ir organizacijomis suaugusiųjų švietimo ir mokymosi visą gyvenimą srityje. Institucija taip pat užtikrina suaugusiųjų švietimo kokybės sistemą pagal Europos standartus ir praktiką, taikydama standartus ir kriterijus, kurie užtikrins kokybišką suaugusiųjų formalųjį ir neformalųjį švietimą, kokybiškos ir konkurencingos darbo jėgos gamybą darbo rinkoje remiant socialinę partnerystę.

Suaugusiųjų švietimo centras yra atsakingas už specialiųjų suaugusiųjų švietimo programų (neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų), skirtų neformaliojo suaugusiųjų švietimo kokybei gerinti, tikrinimą. Nuo 2010 m. Suaugusiųjų švietimo centras įgyvendina valstybinę vidurinio profesinio mokymo programą suaugusiesiems, įgijusiems tik pagrindinį išsilavinimą, nacionaliniu lygmeniu. Be to, Suaugusiųjų švietimo centras vykdo įvairių suaugusiųjų švietimo skatinimo veiklą. Viena iš svarbiausių apraiškų – Mokymosi visą gyvenimą dienos, kurias centras kasmet organizuoja bendradarbiaudamas su DVV tarptautiniu biuru Šiaurės Makedonijoje.

„Patarėjai tvarumo klausimais“ – tai „Eco Logic“ parengta profesinio mokymo programa, kurią patikrino Suaugusiųjų švietimo centras ir kuri iš pradžių buvo pradėta įgyvendinti kaip ES projekto „Įtraukios darbo rinkos siekiant tvarios bendruomenės plėtros“ dalis. Programą sudaro 12 modulių, pagal kuriuos besimokantieji įgyja kompetencijų ir įgūdžių, reikalingų teikiant konsultavimo ir patarimų paslaugas įmonėms, namų ūkiams ir privatiems asmenims. Ši programa apima teorinę ir praktinę dalį per 245 valandas, iš kurių 72 valandos skirtos teorijai, 140 valandų – praktinei daliai (darbui su atvejo analize) viešojoje įstaigoje, mažoje, vidutinėje ar didelėje įmonėje arba namų ūkyje, o 33 valandos – vertinimui, įskaitant kontrolinius testus, diskusijas ir galutinį atvejo analizės pristatymą. Patikrintas kursas yra modulinis ir susideda iš 12 modulių (Įvadas į darnų vystymąsi, Pasaulinės ekonomikos tendencijos, Darnaus vystymosi strategijos mikro- ir makrolygmeniu, Ekologijos politika, Ekologinės inovacijos darniam vystymuisi, Darnaus vystymosi stebėsenos ir matavimo rodikliai, Išteklius taupanti ir švaresnė gamyba, Ekologinis projektavimas, Darnaus vystymosi metodikos, Darnaus vystymosi organizavimo ir įgyvendinimo priemonės, Darnaus vystymasis namuose ir atvejo analizė – konkretaus subjekto darnaus vystymosi analizė).

Graikija

EBPO tyrimo (2015 m.) duomenimis, Graikijoje suaugusiųjų, kurių raštingumo ir skaičiavimo įgūdžiai yra aukščiausio lygio, dalis yra gerokai mažesnė už EBPO vidurkį, o suaugusiųjų, kurių raštingumo ir skaičiavimo

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

įgūdžiai prasti, dalis yra gerokai didesnė už vidurkį. EBPO tyrime pabrėžiama, kad didelė švietimo plėtra nepadidino raštingumo per kartų kartas ir kad užsienyje gimusių, gimtąja kalba kalbančių suaugusiųjų raštingumo rezultatai yra šiek tiek aukštesni nei gimtojoje šalyje gimusių, gimtąja kalba kalbančių suaugusiųjų. Graikijoje didesnė nei vidutinė suaugusiųjų dalis turi prastų raštingumo ir skaičiavimo įgūdžių, o prasti įgūdžiai ypač paplitę tarp 55–65 metų amžiaus žmonių. Be to, didesnė dalis suaugusiųjų Graikijoje (palyginti su OECD vidurkiu) nurodė, kad neturi jokios patirties su kompiuteriu. Galiausiai Graikijoje „tikimybei įsidarbinti ir gauti didesnį darbo užmokestį didžiausią įtaką daro ne įgūdžiai, o išsilavinimo lygis“.

Konkrečiai, „tik maždaug vienas iš 20 suaugusiųjų Graikijoje pasiekia aukščiausią raštingumo lygį (4 arba 5 lygį), palyginti su maždaug vienu iš 10 suaugusiųjų (10,6 %) EBPO šalių, dalyvavusių tyrime, vidurkiu“, ir pabrėžiama, kad maždaug vienas iš keturių suaugusiųjų (26,0 %) pasiekia 3 raštingumo lygį, t. y. mažiau nei EBPO vidurkis (35,4 %). Be to, „tik 2,5 proc. suaugusiųjų Graikijoje pasiekia 3 lygį, t. y. aukščiausią gebėjimų lygį, sprendžiant problemas aplinkoje, kurioje gausu technologijų“. Tai ketvirtas mažiausias procentas tarp visų EBPO dalyvaujančių šalių ir gerokai mažesnis už EBPO vidurkį (5,4 %). „Priešingai nei kitose šalyse, 25–34 metų Graikijos gyventojai raštingumo srityje pasiekia tokius pat gerus rezultatus kaip ir 55–65 metų asmenys“ ir „Graikija yra viena iš nedaugelio šalių, kuriose moterys raštingumo srityje lenkia vyrus“. Svarbu paminėti, kad „Graikijos darbuotojai savo skaičiavimo ir problemų sprendimo įgūdžius darbe naudoja taip pat dažnai, kaip ir vidutiniškai EBPO šalyse, tačiau už šių įgūdžių išmanymą nėra taip gerai atlyginama ir nemokamas didesnis darbo užmokestis kaip kitose EBPO šalyse“.

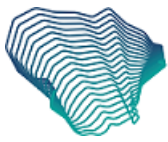
Graikijoje Nacionalinė skaitmeninių įgūdžių akademija, Skaitmeninio valdymo ministerijos iniciatyva, kuria siekiama kurti ir kaupti mokomąjį turinį, sukūrė internetinę platformą, kuria galima naudotis nuo 2021 m. gegužės mėn. Programa apima kursus mokytojams, verslininkams ir įmonių vadovams, ryšių tinklų ir kibernetinio saugumo kursus, naujausių technologijų kursus, programinės įrangos projektavimo ir kūrimo kursus bei ūkininkus ir žemės ūkio įmones. Kursus taip pat siūlo pripažintą akademinį ir švietimo prestižą turinčios organizacijos, pavyzdžiui, Graikijos akademinės institucijos, gerai žinomos tarptautinės bendrovės, bankų įstaigos, telekomunikacijų paslaugų teikėjai ir skaitmeninio švietimo organizacijos.

Nacionalinė skaitmeninių įgūdžių akademija siekia aktyviai veikti skaitmeninio raštingumo srityje ir nuolat turtinti piliečiams skirtą mokymo turinį. Ji rengia daugiau kaip 290 pagrindinio ir pažengusiųjų lygio kursų, kurie atitinka daugiau kaip 1 800 mokymo valandų. Kursai suskirstyti į šias šešias temines kategorijas:

- Bendravimas ir bendradarbiavimas: Šioje kategorijoje galima rinktis kursus, susijusius su komunikacijos programomis, darbu namuose, mobiliaisiais įrenginiais ir socialiniais tinklais.
- Internetas: Šios kategorijos kursų turinys, be kita ko, apima asmens duomenų apsaugos ir saugaus naršymo internete sritis.
- Kasdieniai įrankiai: Šios kategorijos mokomasis turinys yra susijęs su kompiuterių naudojimo ir biuro programų sritimis.
- Skaitmeninis verslumas: Šios kategorijos kursai skirti tiems, kurie nori gilinti savo žinias apie skaitmeninę rinkodarą ir šiuolaikinio verslo kontekstą.
- Kompiuterių mokslai: Šios kategorijos lankytojai gali rinktis duomenų bazių, programavimo kalbų, kibernetinio saugumo, IRT ir švietimo, ryšių tinklų ir kt. kursus.
- Naujausios technologijos: Šios kategorijos mokymo turinys yra susijęs su dirbtinio intelekto, debesų kompiuterijos ir kt. sritimis.

Galiausiai, naudotojo navigacija platformoje yra paprasta ir patogi. Mokomoji medžiaga yra laisvai prieinama visiems, be sudėtingų registracijos procedūrų, o kiekvienas naudotojas gali pasirinkti jo interesus ir žinių lygį atitinkantį kursą, jį lankyti ir baigti kada panorėjęs.

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

2

TIKSLINĖS GRUPĖS

Ivadas

Ši tikslinė grupė rengiama pagal „Erasmus+“ programą **LAB-ADA**. Šis tikslinės grupės vadovas skirtas ŽKS ekspertams ir praktikams, juo siekiama surinkti informaciją apie susijusias kompetencijų sistemas, geriausią praktiką, galimybes, iniciatyvas ir iššūkius ŽKS švietimo srityje.

Toliau bus rengiamos tikslinės grupės, kuriose bus renkami kokybiniai duomenys, susiję su: apklausos rezultatų patvirtinimu (paskatos, parama, įgūdžių rinkinys), gilesniu problemos suvokimu; pasiūlymų dėl ŽKS susidomėjimo atitinkamomis mokymosi galimybėmis ir geresnių galimybių įsitraukti į neformalųjį mokymąsi pateikimu.

Vadove pateikiami orientaciniai pusiau struktūruoti klausimai, kuriuos sudaro šios **penkios dalys**:

- Ekspertų profilis;
- ŽKS motyvacija ir įsitraukimas į asmeninį tobulėjimą;
- Komentarai apie LAB-ADA KOMPETENCIJŲ MODELIS
- Švietimo ištekliai;
- Iniciatyvos, praktika, tyrimai, iššūkių.

Kiekvienas iš penkių partnerių apklausė po penkis ekspertus, iš viso **25 ekspertus**, kiekvienos tikslinės grupės trukmė buvo apie 1,5–2 val. ir ji vyko 2022 m. rugsėjo–lapkričio mėn.

Ekspertų profiliai

Kiekvienoje šalyje buvo apklausti skirtingo profilio ir išsilavinimo suaugusiųjų švietimo ekspertai.

Dauguma ekspertų sutinka, kad vienas iš pagrindinių pedagogo uždavinių yra skleisti savo ugdymo ir mokymo filosofiją. Pedagogai savo filosofiją grindžia teorijomis, išmoktomis per formalųjį ugdymą, tačiau dauguma sutinka, kad jie pradeda nuo tokios mokymo filosofijos ir laikui bėgant ją koreguoja. Šie mokymo filosofijos koregavimai daugiausia grindžiami asmenine patirtimi ir geriausia praktika, kuri gali atsirasti konkrečioje mokymo srityje. Kiekvienas pedagogas, rinkdamasis ir taikydamas savivaldžiu mokymusi pagrįstą mokymo strategiją, turi apsvarstyti visus aspektus. Ne visi suaugusieji besimokantieji yra savarankiški, todėl mokymo filosofija turėtų būti grindžiama skirtingomis mokymo filosofijomis, kad būtų galima atsižvelgti į besimokančiuosius, nepriklausomai nuo jų savarankiškumo lygio. Be to, svarbu mokymo filosofiją perteikti besimokantiems, kad būtų išvengta nesusipratimų ir nemalonių situacijų.

Konkrečiai, tikslinėje grupėje dalyvavę ekspertai:

- provincijų suaugusiųjų švietimo centrų (CPIA) profesoriai ir (arba) direktoriai;
- suaugusiųjų švietimo veikloje dalyvaujančių asociacijų bendradarbiai;
- matematikos, informatikos, italų kalbos, muzikos profesoriai;
- ES projektų autoriai;
- mokslininkai ir pedagogai.

Kai kurie ekspertai nebuvo tinkamai ir konkrečiai apmokyti mokyti suaugusiuosius, todėl jų idėjos ir metodikos kilo iš darbo praktikos ir patirties, įgytos atliekant mokslinius tyrimus. Viena vertus, pedagogai jau įprato „statyti“ ir „kurti“ netradicinį ugdymo kelią, remdamiesi konkrečia situacijos būtinybe; kita vertus, tai lemia metodinį ir didaktinį susiskaidymą (švietimo sistemoje, kuri neskatina tarpdisciplininio ir aktyvaus pedagogų bendradarbiavimo, bent jau valstybinėse institucijose).

Įdomus suaugusiųjų švietėjų profilio aspektas yra tai, kad visi jie mano, jog suaugusiųjų švietimas ir mokymasis visą gyvenimą yra svarbus kiekvieno žmogaus gyvenimo aspektas. Žinių ir įgūdžių tobulinimas padeda ne tik įgyti naujų žinių ir informacijos, bet ir pakelti savo gyvenimo kokybę socialiniu ir kultūriniu požiūriu. Nuolatinis bet kurio asmens, ypač šiandien, XXI amžiuje, ugdymasis yra tai, ką jie laiko gyvybiškai svarbia veikla bet kuriam žmogui, tiek senam, tiek jaunam.

ŽKS motyvacija ir dalyvavimas asmeniniame tobulėjime

Dauguma pedagogų sutinka, kad viena iš pagrindinių ŽKS problemų yra žemas jų motyvacijos lygis įsitraukti į konkrečias programas, kurios ne tik suteiktų jiems naujų asmeninių, bet ir profesinių savybių. Kartais motyvaciją didina išoriniai veiksniai, pavyzdžiui, tam tikras pripažinimas ar galimybė gauti darbą užsienyje, daugiau taškų profesiniame gyvenimo aprašyme ir pan. Galbūt tam tikra ŽKS problema yra ta, kad per savo profesinės veiklos metus jie prarado įprotį nuolat mokytis. Kai kurie net užsimena, kad viešosios įstaigos turėtų parengti vieningą strategiją, kurioje būtų išdėstyti aiškūs suaugusiųjų švietimo tikslai ir kriterijai.

Kad ŽKS būtų labiau motyvuoti, galima pažymėti kelias galimybes. Vieni mano, kad mikroveiksniai, pavyzdžiui, ugdymas turėtų būti labiau asmeninis ir mokinys turėtų matyti naudą iš dalyvavimo jame, taip pat makroveiksniai, pavyzdžiui, ekonomika, darbo rinka ir kiti dalykai. Mūsų socialinė aplinka nėra indukcinė, ji nesuteikia daug galimybių panaudoti tuos įgūdžius, todėl motyvacija yra menka, o rezultatai – riboti. Turėtume nepamiršti, kad šalyse, kurios nėra gerai išsivysčiusios, darbo rinka taip pat atlieka svarbų skatinamąjį vaidmenį, kaip ir ekonomika apskritai.

Ar galite pasiūlyti situacijų, kurios padėtų atskleisti pagrindines idėjas ir metodikas? Ar galite pateikti keletą idėjų?

- Visa ŽKS skirta medžiaga turėtų būti parengta lengvai suprantamai ir patogiai.
- Smalsumas užsiimti kasdieniame gyvenime naudinga veikla.
- Emocinis įsitraukimas.

Kaip manote, kokios yra pagrindinės problemos, darančios įtaką veiksmingam ŽKS kompetencijų ugdymui?

- ŽKS motyvacijos stoka;
- neigiamas ŽKS požiūris į mokomuosius dalykus;
- išankstinio planavimo trūkumas;
- išteklių ir įrangos finansavimo trūkumas;
- gerai įrengtų patalpų trūkumas, mokslo laboratorijų asistentų stoka.

Kokios didžiausios kliūtys ŽKS trukdo dalyvauti suaugusiųjų švietimo programose?

Elementai, kurie neigiamai veikia faktinį ŽKS dalyvavimą ir vystymąsi, yra šie:

- asmeninės problemos (šeima, darbas, motyvacijos stoka, sveikata);
- organizaciniai klausimai (laiko trūkumas, pamokų tvarkaraštis, klasių sudėtis, ugdymo tikslai);

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

- žemas išsilavinimo lygis / bendravimo įgūdžių stoka / mažas pasitikėjimas savimi ar susidomėjimas / gebėjimo mokytis stoka;
- lėšų ištekliams ir įrangai trūkumas / nepakankama techninė infrastruktūra (nestabilus interneto ryšys, sena įranga ir pan.) / gerai įrengtų patalpų trūkumas, mokslinių laboratorijų asistentų trūkumas;
- kultūra, kitoks vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo būdas;
- skaitmeninių įrankių naudojimas yra „priverstinis“, statiniu / elgsenos būdu;
- perteklinis ir atkaklus šiuolaikinių priemonių ir praktikos naudojimas, o ne paprastų įgūdžių, kurie gali būti naudojami kasdieniame gyvenime (sveikata, bendravimas ir pan.), mokymas;
- trūksta išankstinio planavimo / gerai apgalvotos programos su aiškiais tikslais ir geromis pedagogų komandomis;
- baimė žlugti, baimė nesugebėti, jaustis nepajėgiam, baimė sugadinti turtą;
- darbdaviai jų neremia.

Kokias strategijas, kurios padeda įveikti problemas ir (arba) kliūtis, įgyvendinote ir (arba) ketinate įgyvendinti? Atsižvelgiant į „asmenybės problemas“, labai svarbu sukurti įvairias suaugusiųjų studentų atpažinimo, įtraukimo ir motyvavimo strategijas. Šiam tikslui pasiekti gali būti naudinga sukurti asociacijų, susijusių su suaugusiais, tinklą. Be to, net pamokų „tikslai“ laikomi problema. Jie turi suprasti ir būti įsitikinę, kad tai, ką daro, yra konkrečiai naudinga siekiant jų darbo ir asmeninių tikslų. Programos, kurių turi laikytis mokytojai, yra pernelyg griežtos ir pagrįstos klasikine, formalia ir tiesiogine metodika. Suaugusiems mokiniams reikia praktiškesnio, naudingesnio ir problemų sprendimo metodo, kad jie galėtų aktyviai dalyvauti kursuose. Mokymo metodo pavyzdys yra indukcinė metodika, nuo konkretaus atvejo prie bendros taisyklės (gerai sukonstruotas protas geriau nei sąvokų pilnas protas).

Norint padidinti suaugusiųjų dalyvavimą tokio pobūdžio ugdyme, galima įvardyti šiuos sunkumus ir iššūkius:

- tinkamai ir nuolat planuoti kursus ar užsiėmimus, ypač atsižvelgiant į suaugusiųjų darbo ir šeimos pareigas;
- pastatų prieinamumas vėlyvuoju laiku;
- tinkamas mokinių kompetencijų įvertinimas prieš prasidedant ugdymo laikotarpiui;
- asmeninio kurso ar kelio, skirto kiekvieno mokinio konkrečioms tikslams ir jėgoms pasiekti, sukūrimas;
- sąveika grupėse, kurios susiduria su tomis pačiomis problemomis ir siekia tų pačių tikslų;
- heterogeninių klasių, kurios mokosi pagal standartizuotą mokymo programą, kūrimas;
- homogeniškų klasių pagal lygį ir tikslus kūrimas;
- darbas grupėse didinant teigiamus ugdymo kelio elementus;
- tęstinės pastangos ir naujų perspektyvų kūrimas kiekvienam mokiniui;
- minkštųjų įgūdžių mokymas, kuris gali padėti studentams toliau tobulinti savo kompetencijas, net ir pasibaigus konkrečiam kursui.

Norint visa tai pasiekti, būtina veikti dviem skirtingais lygmenimis:

- *Pedagoginis lygmuo:* švietimo įstaigos ir (arba) organizacijos turi didinti savo lankstumą tvarkaraščių sudarymo galimybių, vidinio organizavimo požiūriu, siūlydamos visai kitokią, palyginti su jaunaisiais, ugdomąją veiklą, pagrįstą patraukliomis ir interaktyviomis metodikomis ir turiniu.
- *Profesinis lygis:* mokymo programa turėtų būti kuo labiau individualizuota ir sudaryta taip, kad maksimaliai padidintų darbinis ir profesinius tikslus bei galimybes ir nesukeltų jausmo, kad mokiniai „gaišta“ laiką.

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Be to, mokymai taip pat turėtų leisti instruktoriui padidinti savo gebėjimą prisitaikyti prie skirtingų suaugusiųjų besimokančiųjų situacijų ir pageidavimų, patobulinti gebėjimą dirbti kartu ir derinant veiksmus su kitais instruktoriais ir kurti ne standartinius, bet suaugusiųjų besimokančiųjų tikslus ir poreikius atitinkančius dalykus.

Paskutinis elementas, į kurį reikia atsižvelgti, yra tikrovės ir (arba) asociacijų, susijusių su suaugusiųjų pasauliu, tinklo sukūrimas. Tai gali paskatinti suaugusiųjų ryšį ir įsitraukimą, taip sukuriant būtinas prielaidas sėkmingam ugdymo keliui. Be to, šios realijos gali duoti naudingos informacijos siekiant tobulinti švietimo pasiūlą, stebėti ugdymo proceso veiksmingumą.

Kitos siūlomos strategijos, kaip įveikti problemas ir (arba) kliūtis, yra šios:

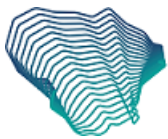
- skatinanti informacija ir kvietimai;
- asmeniniai skambučiai arba bendravimas per socialinę žiniasklaidą;
- siūlomas garantuotas įdarbinimas baigus darbą;
- apmokamos kelionės išlaidos ir maitinimas mokymų metu, taip pat teikiama nuolatinė priežiūra mokymų metu;
- vieninga atitinkamų valdžios institucijų (pavyzdžiui, Makedonijos suaugusiųjų švietimo centro) strategija, kurioje išdėstyti aiškūs tikslai ir kriterijai;
- technologinės ir komunikacinės kliūtys;
- visada būti arti besimokančiųjų ir jų poreikių;
- kas nors naudingas kasdieniame gyvenime, kad jis būtų lengvesnis;
- turėti šalia savęs mokytoją arba trenerį.

Ar ŽKS dėstytojai naudoja veiklą ir metodus, kad užtikrintų, jog visi besimokantieji dalyvautų ugdymo programoje?

- tai labai priklauso nuo veiklos ir grupės ar besimokančiųjų, tačiau ekspertai bent jau stengiasi;
- mokytojai stengiasi įsitraukti į mokymosi procesą;
- pedagogai skiria daugiau laiko specifinių sunkumų turintiems mokiniams.

Kokią paramą ŽKS turi / turi gauti, kad galėtų tobulinti savo kompetencijas?

- technologiniai ir komunikaciniai įgūdžiai;
- kompetentingi žmonės, galintys paprastai ir nuolat padėti tiems, kuriems reikia pagalbos;
- kantrybė ir prieinamumas;
- kad žinotų, jog gali kreiptis į ekspertą ir nesijausti nereikalingi;
- nuolatinė priežiūra mokymų metu ir po jų, kandidatams pradėjus dirbti. Tai padeda palengvinti jų naujai įgytas kompetencijas;
- turi būti prieinama visiems vyresniems nei 18 metų asmenims. Neformalųjį suaugusiųjų švietimą gali teikti bet kuris asmuo per švietimo teikėją, pripažintą pagal kiekvienos šalies įstatymus;
- Lietuvoje neformalusis suaugusiųjų švietimas paprastai suprantamas kaip asmens ir visuomenės interesus atitinkantis mokymasis, mokymas ir studijos, už kurių baigimą neišduodamas valstybės pripažįstamas dokumentas.

Kokie veiksniai gali padėti motyvuoti ŽKS dalyvauti švietimo programose?

Suaugusiųjų švietimo idėja vis dar yra stipriai neigiamai stigmatizuojama, ypač jei ji nėra aukštos kvalifikacijos. Iš tiesų, šiandien „suaugusiųjų švietimo“ pasaulis yra laikomas susijusiu su imigrantų pasauliu (mokyti italų kalbos) arba „lengvu“ būdu gauti tam tikrą pažymėjimą tiems, kurie per anksti paliko švietimo kelią (pvz., NEETs).

Be to, daugelis kitų elementų turi teigiamos įtakos faktiniam ŽKS dalyvavimui ir vystymuisi:

- tobulėjimas ir (arba) profesinis tobulėjimas yra svarbus motyvas dalyvauti švietimo ir (arba) mokymo programose;
- pripažįstamas sertifikatas, nauja karjeros galimybė (suteikianti paaukštinimą ar didesnę atlyginimą);
- tiesioginė ir (arba) matoma nauda (pvz., planšetinis kompiuteris palengvina skaitymą);
- bendravimo palengvinimas (socialinė žiniasklaida);
- smalsumas užsiimti kasdieniame gyvenime naudinga veikla;
- emocinis įsitraukimas ir daugiau asmeninio ugdymo;
- stebėti, kokių profesijų ir kompetencijų reikia darbo rinkai (programos, kurios aiškiai atitinka šiuos poreikius);
- nemokamos edukacinės programos;
- darbdavių parama (palankesnis darbdavių požiūris).

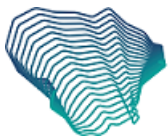
Medžiaga, priemonės, išteklių ir praktika

Mokant ŽKS labai svarbu, kad mokymas būtų labai praktiškas ir konkretus, o ne teorinis, todėl gali būti labai naudinga naudoti kasdienę ir specifinę medžiagą. Medžiaga turi turėti tam tikrą ryšį su išorine (darbo) aplinka, o dėstytojas turėtų gebėti padėti studentams suprasti, kaip atliktos praktinės užduotys gali būti naudingos už pamokų ribų. Medžiaga, kurią galima naudoti, gali būti labai skirtinga:

- garso / vaizdo / video medžiaga;
- istorijų pasakojimas, minčių žemėlapių sudarymas, kalbos taikymas;
- individualiems poreikiams pritaikyti mokymosi išteklių;
- seminarai;
- kasdienio naudojimo daiktai;
- bendradarbiavimo internetu ir ne internetu priemonės.

Kiekvienas suaugusiųjų švietėjas savo programose naudoja skirtingą stilių, kuris susijęs su skirtingos medžiagos naudojimu, tačiau bendroji medžiaga naudojama beveik visais atvejais. Neformalusis mokymasis suteikia galimybę ŽKS ugdyti skirtingus įgūdžius, o vieni pabrėžia techninius įgūdžius, kiti – intelektualinius. Tačiau ir vieni, ir kiti apima tiek praktines, tiek teorines užduotis ir žinias. Buvo paminėta, kad „bendradarbiavimas yra pagrindinė visų šių elementų sąvoka“.

Kai kalbama apie metodus, technikas, medžiagas ir kt., naudojamus siekiant skatinti besimokančiųjų kritinį mąstymą, kūrybiškumą ir problemų sprendimo įgūdžius, suaugusiųjų švietėjai labiau diferencijuoja savo programas. Kaip minėta, kai kurie naudoja žaidybines priemones, pavyzdžiui, savęs vertinimo įrankius (viktoriais), kurie gerina jų kritinį mąstymą. Jų programose dalyvauja ir kai kurios kitos sudėtingesnės veiklos,

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

pavyzdžiui, atvejo studijos, kurioms reikia daugiau kūrybiškumo ir praktinio požiūrio, taip pat kritinio ir analitinio mąstymo. Jiems parengti reikia daugiau laiko ir pastangų, tačiau, kita vertus, jie siūlo tiesioginį, praktinį požiūrį.

Internetinėmis priemonėmis negalima naudotis visais atvejais. Iš tiesų, suaugusieji besimokantieji, kurie yra šio konkretaus mokymo tikslinė grupė, nėra skaitmeniniai čiabuviai, todėl reikėtų tinkamai juos apmokyti, kad jie kuo produktyviau naudotųsi didaktinėmis priemonėmis ir sąmoningai jomis naudotųsi.

Mokymo būdas turi būti ne tradicinis tiesioginis, bet labiau į dalyvavimą ir problemų sprendimą orientuotas metodas. Mokiniai turėtų būti vedami į savo žinių kūrimą, suteikiant jiems tam naudingų priemonių. Pavyzdys galėtų būti objekto, įvykio, išteklius, su kuriuo visi mokiniai susiduria kasdieniame gyvenime, panaudojimas kaip atspirties taškas, o nuo jo nutiesti kelią, kuriuo mokiniai galėtų tobulinti savo įgūdžius. Kita naudinga mokymo priemonė galėtų būti interaktyvių istorijų kūrimas (kažkas, kas yra įsišakniję kiekvieno žmogaus sąmonėje), kurios įtraukia ir skatina mokinius eiti mokymo keliu, išlaikydamos jų dėmesį.

Sąveika su Europos platformomis (pvz., EPALE) gali būti labai svarbi ne tik siekiant padidinti kursų sklaidą, bet ir gauti svarbių atsiliepimų iš visos Europos specialistų.

Kokius patrauklius ir svarbius išteklius ir medžiagą galite pasiūlyti ŽKS mokymui?

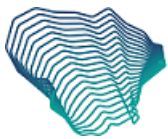
- aiški ir paprasta informacija;
- žmogiškieji ištekliai ir vadovai labai paprasti;
- nešiojamieji kompiuteriai, paprasta programinė įranga ir platūs ekranai;
- humaniški ištekliai ir laboratorijos;
- galimybė dalyvauti internetu;
- įvairi įtraukianti veikla, pavyzdžiui, viktorinos, protų mūšiai, problemų sprendimas ir kita veikla;
- diskusijos (naudingos, kai norima apie ką nors išsamiai pagalvoti, taip pat, kai kalbama apie klausimus, kurie turi įtakos požiūriui ir sąmoningumui, o diskusijos labai naudingos norint išsiaiškinti, kaip suprantami alternatyvūs požiūriai).

Ar galite pateikti mokymosi galimybių ir geresnių galimybių įsitraukti į neformalų mokymąsi pavyzdį (-ius)?

- mokymasis mėgdžiojant, stebint;
- mėgdžiojimas arba bandymas mėgdžioti draugus, kurie praktikuoja tai, kas patinka suaugusiesiems ir gali patraukti jų dėmesį;
- išmokti naudotis internetu, kad galėtumėte pirkti už mažiausią kainą, ir programine įranga, kuri padėtų kasdienėje veikloje, kaip ir šeimos biudžete, ir pan.;
- atpalaiduojanti ir linksma aplinka, tikslinės grupės, kuriose dalyvauja naudotojai, kuriantys priemones, kuriomis galima dalytis;
- tai galima pritaikyti prie kiekvieno žmogaus išsivystymo ar mokymosi lygio;
- tai visada aktualu ir gali būti pritaikyta prie kiekvieno asmens poreikių;
- dalyvaujantys asmenys aktyviai mokosi dirbdami komandoje;
- tai mokymosi stilius, skatinantis įtrauktį ir įvairovę.

Ar galite pasidalyti metodais, būdais, medžiagomis ir pan., naudojamais mokinių kritiniam mąstymui, kūrybiškumui ir problemų sprendimo įgūdžiams skatinti?

- lengvas pokalbis apie realias problemas, artimas jų interesams, filmai, skaitymai, vadovaujami pokalbiai, manipuliavimas realiomis medžiagomis, įvairių medžiagų naudojimas amatams įgyvendinti;
- dalijimasis su draugais, kolegomis, taigi ir apmąstymai;

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

- pokalbiai grupėse;
- kodavimas, problemų sprendimas, atpalaiduojanti aplinka, leidžianti dalytis ir diskutuoti, mokymasis bendradarbiaujant, darbas su bendraamžiais grupėse;
- ŽKS gali menkai arba visai nemokėti anglų kalbos.

Papildomos *iniciatyvos, praktika, tyrimai ir iššūkiai*:

Svarbios nacionalinės ir vyriausybės strateginės iniciatyvos / esami moksliniai tyrimai / politikos rekomendacijos / ES projektai, skatinantys ŽKS:

- Makedonijos prekybos rūmų iniciatyvos;
- Makedonijoje vykdomos „Humanost“ programos grindžiamos principu, kad žemo išsilavinimo lygio asmenims būtų suteiktos galimybės, programų pritaikomumo skirtingoms tikslinėms grupėms sąvoka, o kreditų ir įgūdžių sistema grindžiama realiais darbo rinkos poreikiais. Visos šios programos yra standartizuotos ir sertifikuotos, pripažintos nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.

Projektai, kuriais remiama nacionalinė politika ir (arba) nacionalinė iniciatyva, skatinanti įtraukų švietimą ir (arba) orientuota į ŽKS galimybių suteikimą:

- Kai kurios savivaldybės vykdo tam tikrus projektus, taip pat Šiaurės Makedonijos įdarbinimo agentūra;
- „Humanost“ iš Makedonijos, „InterAktion“ iš Austrijos, „SerGED“ iš Turkijos, USB iš Graikijos.

Besimokančiųjų dalyvavimas švietimo programose:

- Dalyvavimas ir galimybės dalyviui būti dėmesio centre, skatinimas laisvai mąstyti ir reikšti savo mintis.

Mokymo programos, projektai ir (arba) kitos nacionalinės iniciatyvos, skirtos ŽKS gebėjimams stiprinti:

- Sėkmingiausios suaugusiesiems skirtų mokymų rūšys buvo programos, skirtos savo socialinės įmonės modeliui sukurti, taip pat perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo konkrečioje darbo vietoje programos.

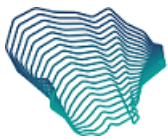
Svarbūs akademiniai tyrimai, nacionalinės statistikos ar kitų statistinių šaltinių duomenys:

- Minėta EPALE platforma yra pagrindinis ir vienintelis geras šaltinis šia tema, kuriuo mes naudojames.

LAB-ADA mokymosi tobulinimo planas

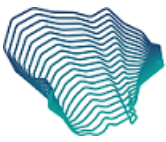
Naujojoje integruotoje „[DigComp 2.2](#)“ sistemoje „daugiausia dėmesio skiriama kiekvienai skaitmeninei kompetencijai taikomų žinių, įgūdžių ir nuostatų pavyzdžiams“. LAB-ADA projektas patvirtino „DigComp“ sistemą, dėl kurios paprašė ekspertų nuomonės. Sistema išsamiai pristatoma paskutiniame šio dokumento skyriuje: Mokymosi tobulinimo plano kūrimas. Toliau esančioje lentelėje pateikiami 5 sandaros ramsčiai, susiję su jų įgūdžių rinkiniais, pagal 25 ekspertų (po 5 iš kiekvieno partnerio) vidutinį pritarimo lygį:

1 ramstis: informacinis ir duomenų raštingumas	CSCI	PROMETEO	ECOKTIMA	ECO LOGIC	LIBA
1.1. Naršymas, paieška ir filtravimas	5	4	5	4	4
1.2. Informacijos ir turinio vertinimas	5	4	5	4	5
1.3. Informacijos ir turinio valdymas	5	3	3	5	5
<i>1.4. Duomenų analizė ir informacijos panaudojimas</i>			3		
2 ramstis: bendravimas ir bendradarbiavimas					
2.1. Sąveika	5	4	5	4	4
2.2. Dalijimasis	5	4	5	4	4
2.3. Pilietiškumas	3	3	3	3	5
2.4. Bendradarbiavimas	3	4	5	5	4
2.5. Tinklas	3	4	4	4	5
<i>2.6. Skaitmeninės tapatybės valdymas</i>	2	3	1	3	3
3 ramstis: skaitmeninio turinio kūrimas					
3.1. Turinio kūrimas	5	3	5	5	4
3.2. Integravimas ir pertvarkymas	3	3	4	5	5
3.3. Autorių teisės ir licencijos	3	2	4	4	5
<i>3.4. Programavimas</i>	1	1	1	1	1
4 ramstis: sauga ir etika					
4.1. Įrenginių apsauga	5	2	2	4	5
4.2. Asmens duomenų ir privatumo apsauga	5	3	4	5	5
4.3. Sveikatos ir gerovės apsauga	2	4	3	4	5
4.4. Aplinkos apsauga	2	4	4	4	5
5 ramstis: problemų sprendimas					
5.1. Techninių problemų sprendimas	2	2	2	4	5
5.2. Poreikių ir atsako nustatymas	2	2	2	5	5
5.3. Kūrybiškas naudojimas skaitmeninėmis technologijomis	2	3	3	4	4
<i>5.4. Skaitmeninių kompetencijų spragų nustatymas</i>	2	2	1	2	3

Rubrika: Ekspertų vidutinis sutarimo lygis nuo žemiausio 1 iki aukščiausio 5

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

3

APKLAUSOS

Ivadas

Remiantis „Tyrimų skyrius“ rezultatais ir psichologijoje naudojamu savianalizės metodu, buvo parengtas ŽKS apklausos klausimynas. Klausimynas buvo skirtas ŽKS susidomėjimui atitinkamomis mokymosi galimybėmis ir geresnėmis galimybėmis įsitraukti į neformalųjį mokymąsi. Klausimai buvo suskirstyti į šiuos 3 teminius skyrius:

- Profilis
- Įgūdžiai
- Poreikiai – motyvacija – galimybės

Skyriuje „Profilis“ pateikiama informacija apie dalyvių amžių, išsilavinimą ir užimtumą. Skyrius „Įgūdžiai“ skirtas dalyvių įgūdžiams, jų įgijimo būdai ir dalyvių susipažinimui su technologijomis. Galiausiai skyriuje „Poreikiai – motyvacija – galimybės“ pateikiami klausimai apie dalyvių ankstesnį ar būsimą dalyvavimą švietimo programose, taip pat apie didžiausias kliūtis ar dalyvavimo paskatas.

Visiems partneriams pritarus, jis buvo išverstas į nacionalines kalbas. Siekiant palengvinti apklausos vykdymą ir duomenų analizę, klausimynai buvo įkelti į internetą. Iš viso buvo surinktas **101 atsakymas** iš 101 dalyvio iš 4 šalių, kurie buvo surašyti į skaičiuokles ir pateikti diagramomis, išsamiai pateiktomis priede. Šios apklausos rezultatai buvo naudojami atrenkant reikalingiausius įgūdžius, galinčius sustiprinti ŽKS įgūdžius.

Todėl visų šalių dalyviai norėtų patobulinti šiuos įgūdžius:

- gebėjimas efektyviai naršyti internete;
- galimybė bendradarbiauti dalijantis daugialypės terpės ir skaitmeniniu turiniu tarp naudotojų;
- skaitmeninio turinio kūrimas;
- problemų sprendimas (kūrybiškai naudojant skaitmenines technologijas).

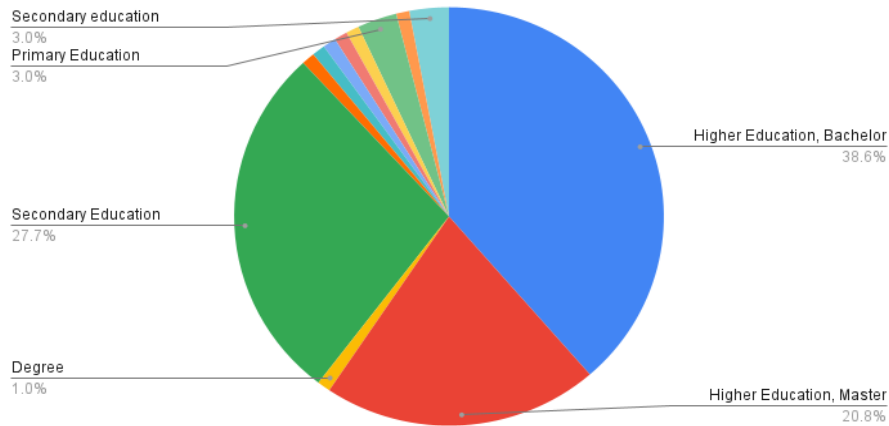
Profilis

Kalbant apie dalyvių amžių, pastebime, kad Šiaurės Makedonijoje vykusioje apklausoje daugiausia dėmesio buvo skiriama 25–34 metų amžiaus jaunimui (42,3 %), priešingai nei kitose šalyse (Italijoje, Lietuvoje ir Graikijoje), kur daugiau nei 60 % apklausos dalyvių buvo vyresni nei 45 metų amžiaus. Be to, visose šalyse apklausa buvo orientuota į šalyje gyvenančią auditoriją. Kalbant apie tyrimo dalyvių išsilavinimą, didžioji dalis auditorijos (daugiau nei 58 %) mokėsi aukštosiose mokyklose (bakaluro ir (arba) magistro). Daugiau nei 85 % iš 101 dalyvio išsilavinimas:

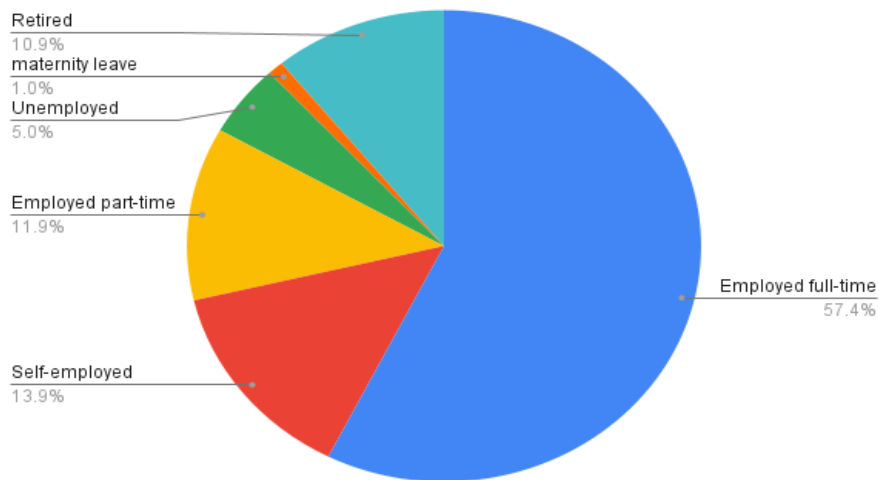
- vidurinis išsilavinimas;
- aukštasis mokslas, bakalauras;
- aukštasis mokslas, magistras.

Ypač Graikijoje, kur 88 % dalyvių turėjo aukštąjį išsilavinimą.

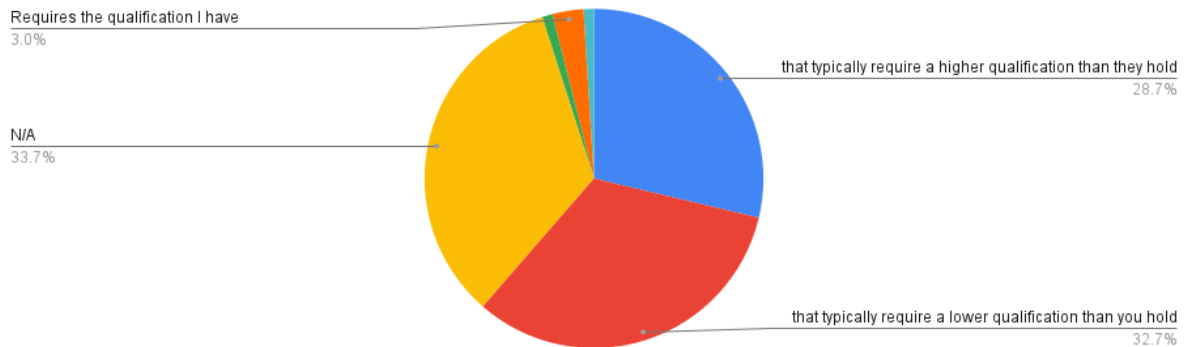
Toliau pateiktoje diagramoje pavaizduotas 101 dalyvio aukščiausias išsilavinimas.

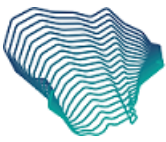

Be to, kaip matyti iš toliau pateiktos diagramos, daugiau kaip 57 % dalyvių dirbo visą darbo dieną, daugiau kaip 10 % – ne visą darbo dieną, daugiau kaip 10 % – savarankiškai ir daugiau kaip 10 % – pensininkai.

28,7 % dalyvių mano, kad jų darbui reikalinga aukštesnė kvalifikacija, o 32,7 % – žemesnė, nei jų turima. Toliau pateiktoje diagramoje matomi rezultatai apie 101 dalyvio darbinį statusą.

Ilgūdžiai

Skiltyje „Ilgūdžiai“ daugiau nei 30 % dalyvių teigia, kad jų kompiuterio naudojimo žinios yra vidutinio lygio (daugiau nei 15 % teigia, kad jų žinios yra pagrindinės), o daugiau nei 48 % mano, kad skaitmeninius ilgūdžius įgijo neformaliai.

Remiantis šio tyrimo rezultatais, Italijos ir Lietuvos gyventojai nurodė penkis ilgūdžius, kuriuos, jų nuomone, norėtų tobulinti:

1. Problemų sprendimas: kūrybiškas naudojimas skaitmeninėmis technologijomis.
2. Skaitmeninio turinio kūrimas: skaitmeninio turinio kūrimas (bent jau dokumentai, nuotraukos, paveikslėliai, darbalapiai).
3. Problemų sprendimas: techninių problemų sprendimas (bent jau susijusių su programos naudojimu)*.
4. Bendravimas ir bendradarbiavimas: bendradarbiavimas: dalijimasis (bent jau dokumentais, nuotraukomis, paveikslėliais, darbalapiais, ne tik tekstais)*.
5. Informacijos ir duomenų raštingumas: naršymas, paieška ir filtravimas.

* 3-iasis ir 4-asis ilgūdžiai buvo vienodai svarbūs.

Gebėjimai, kuriuos Graikijos gyventojai norėtų tobulinti, buvo šie:

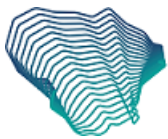
1. Bendravimas ir bendradarbiavimas: bendradarbiavimas: dalijimasis (bent jau dokumentais, nuotraukomis, paveikslėliais, darbalapiais, ne tik tekstais).
2. Informacinis ir duomenų raštingumas: informacijos ir turinio valdymas.
3. Skaitmeninio turinio kūrimas: skaitmeninio turinio kūrimas (bent jau dokumentai, nuotraukos, paveikslėliai, darbalapiai).
4. Problemų sprendimas: kūrybiškas naudojimas skaitmeninėmis technologijomis.
5. Problemų sprendimas: techninių problemų sprendimas (bent jau susijusių su programos naudojimu)*.
6. Sauga ir etika: įrenginių apsauga (bent vienas iš šių: stacionarus kompiuteris / nešiojamasis kompiuteris / planšetinis kompiuteris / mobilusis telefonas)*.

* 5-asis ir 6-asis ilgūdžiai buvo vienodai svarbūs.

Lietuvos gyventojai norėtų tobulinti šiuos ilgūdžius:

1. Sauga ir etika: asmens duomenų ir privatumo apsauga.
2. Skaitmeninio turinio kūrimas: skaitmeninio turinio kūrimas (bent jau dokumentai, nuotraukos, paveikslėliai, darbalapiai).
3. Bendravimas ir bendradarbiavimas: bendravimas (bent jau naudojantis internetine programa).
4. Bendravimas ir bendradarbiavimas: bendradarbiavimas: dalijimasis (bent jau dokumentais, nuotraukomis, paveikslėliais, darbalapiais, ne tik tekstais).
5. Bendravimas ir bendradarbiavimas: bendradarbiavimas*.
6. Informacijos ir duomenų raštingumas: naršymas, paieška ir filtravimas*.

* 5-asis ir 6-asis ilgūdžiai buvo vienodai svarbūs.

Apibendrinant svarbiausius ŽKS įgūdžius pagal šią apklausą, galima teigti, kad labiausiai norima tobulinti šiuos įgūdžius:

- Informacijos ir duomenų raštingumas: naršymas, paieška ir filtravimas.
- Bendravimas ir bendradarbiavimas: bendradarbiavimas: dalijimasis (bent jau dokumentais, nuotraukomis, paveikslėliais, darbalapiais, ne tik tekstais).
- Skaitmeninio turinio kūrimas: skaitmeninio turinio kūrimas (bent jau dokumentai, nuotraukos, paveikslėliai, darbalapiai).
- Problemų sprendimas: kūrybiškas skaitmeninių technologijų naudojimas.

Poreikiai – motyvacija – galimybės

Daugiau nei pusė dalyvių per pastaruosius dvejus metus savo profesinėje veikloje yra dalyvavę mokymo programose, kursuose ar mokymuose, net ir internetu, o daugiau nei 30 proc. dalyvių yra dalyvavę mokymų darbo vietoje programose. Be to, daugiau nei pusė dalyvių teigia, kad dalyvautų švietimo programoje dėl priešasčių, susijusių su esamu darbu arba jo tobulinimu.

Italijos ir Lietuvos gyventojams didžiausios kliūtys dalyvauti suaugusiųjų švietime ir mokyme yra šios (eilės tvarka):

1. Finansiniai ištekliai (52 %).
2. Su darbu susijusios kliūtys (46 %).
3. Mokymo vieta ir laikas (42 %).

Šiaurės Makedonijos gyventojams:

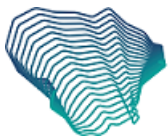
1. Su darbu susijusios kliūtys (46,9 %).
2. Finansiniai ištekliai (21,9 %).
3. Be kliūčių (12,5 %).

Graikijos gyventojams:

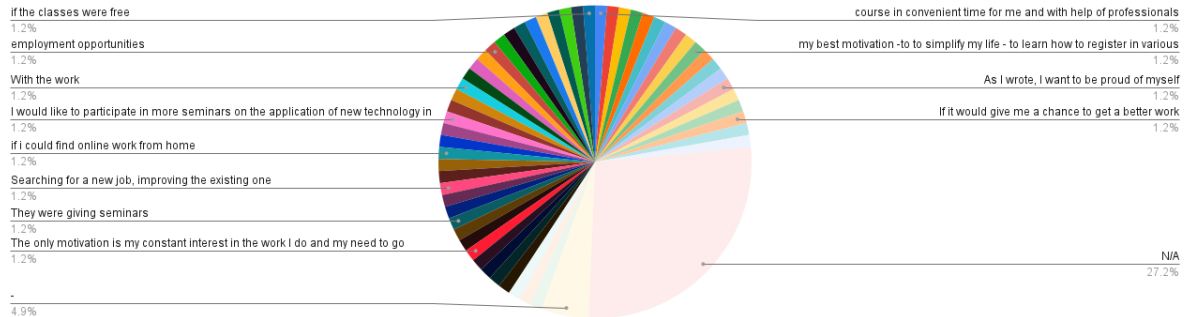
1. Mokymo vieta ir laikas (76 %).
2. Finansiniai ištekliai (56 %).
3. Su šeima susijusios kliūtys (56 %).

Apibendrinant motyvus, kurie paskatintų tobulinti savo įgūdžius, buvo paminėtos šios priežastys:

- nemokami užsiėmimai;
- kvalifikacijos kėlimas / naudingų ir praktinių įgūdžių mokymai;
- sertifikuotos, tarptautiniu mastu pripažintos klasės ir tinkami naudoti sertifikatai;
- tinkami įgūdžiai, padedantys pagerinti karjerą / geresnis atlyginimas / garantija, kad tai padės gauti geresnį darbą / įsidarbinimo galimybės;
- laisvai sudaromas tvarkaraštis / nuotolinės arba internetinės pamokos;
- subsidijos kursams;
- finansavimas;
- neatsilikimas nuo skaitmeninių naujovių;
- pagalba vieni kitiems.

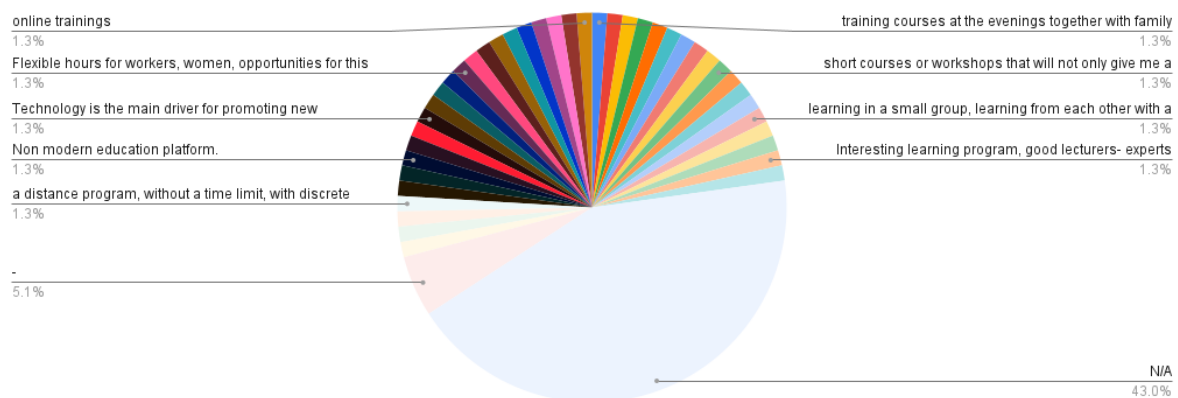
Toliau pateiktoje diagramoje matomi 101 dalyvio atsakymai apie motyvus, kurie paskatintų tobulinti savo įgūdžius.

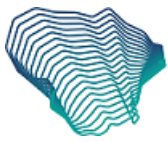

Keletas mokymosi galimybių ir geresnių galimybių įsitraukti į neformalųjį mokymąsi pavyzdžių:

- mažos grupės;
- geri dėstytojai;
- internetinės vaizdo pamokos;
- įdomi mokymosi programa;
- daugiau galimybių;
- konversija karjere;
- mokymas darbo vietoje;
- lankstus grafikas / internetinis / nuotolinis mokymas;
- bendradarbiavimas / medžiagos rengimas su draugais / mokymo kursai vakare su šeima;
- skaitmeninių įgūdžių mokymas.

Toliau pateiktoje diagramoje galima matyti 101 dalyvio atsakymus apie mokymosi galimybių pavyzdžius ir geresnes galimybes įsitraukti į neformalųjį mokymąsi.

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

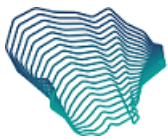
Consorzio Scuola Comunità Impresa

4

MOKYMOSI TOBULINIMO PLANAS

Ivadas

Mokymosi tobulinimo plano kūrimo sistema susijusi su suaugusiųjų kompetencija ir gebėjimais parengti turinį, veiksmų, kurie palaiko žemos kvalifikacijos suaugusiųjų susidomėjimą atitinkamomis mokymosi galimybėmis ir geresnėmis galimybėmis įsitraukti į neformalųjį mokymąsi, nustatymu ir įvairių skaitmeninių įgūdžių, apibrėžiamų kaip gerai dokumentuotas įgūdžių rinkinys, aprašymu, susietas su nustatytais veiksniais, kurie gali padėti ŽKS. Rezultatai buvo sujungti į šį dokumentą, kurio formatas suvienodintas ir nuoseklus.

Po „Tyrimų skyrius“ ir [Europos skaitmeninio dešimtmečio](#), LAB-ADA ekspertų darbo grupės (EGW) sprendimu buvo pasirinkta bendroji ES „[DigComp](#)“ sistema, daugiausia dėmesio skiriant paskutinei (2022 m.) „DigComp 2.2“ versijai:

- „DigComp 2.0“, joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp/digital-competence-framework-20_en;
- „DigComp 2.1“, publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC106281;
- „DigComp 2.2“, publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415 (pdf).

Naujojoje integruotoje **DigComp 2.2 sistemoje** (2022 m. kovo 22 d.) „daugiausia dėmesio skiriama kiekvienai kompetencijai (4 dimensija) taikomų žinių, įgūdžių ir nuostatų pavyzdžiams. Kiekvienai iš 21 kompetencijos pateikiama 10–15 teiginių, iliustruojančių aktualius ir atnaujintus pavyzdžius, kuriuose išryškintos šiuolaikinės temos. Taigi, atnaujinimu nekeičiami konceptualaus atskaitos modelio deskriptoriai ir nekeičiama, kaip išdėstyti gebėjimų lygiai (3 dimensija). Be to, naudojimo atvejai ir mokymosi scenarijai, pateikti 5 dimensijoje, išlieka tokie patys“.

LAB-ADA žemėlapių sistemos tikslais iširtas ir paaiškintas platus veiksmų (individualių ir kontekstinių) spektras, susijęs su **5 pagrindinėmis kompetencijų sritimis**, kaip 1 dimensija, pavadinta „**ramsčiais**“, **18 ŽKS įgūdžių** įgijimu, kaip 2 dimensija, pavadinta „**įgūdžių rinkiniu**“ (iš pradinių 21 „DigComp“ sistemos kompetencijų, remiantis apklausos ataskaitoje pateikta poreikių analize).

RAMSČIAI (1 dimensija: kompetencijos sritys)	ĮGŪDŽIŲ RINKINYS (2 dimensija: gebėjimai, orientuoti į įgūdžius)
1 ramstis: Informacinis ir duomenų raštingumas	1.1. Naršymas, paieška ir filtravimas 1.2. Informacijos ir turinio vertinimas 1.3. Informacijos ir turinio valdymas
2 ramstis: Bendravimas ir bendradarbiavimas	2.1. Sąveika 2.2. Dalijimasis 2.3. Pilietiškumas 2.4. Bendradarbiavimas 2.5. Tinklas
3 ramstis: Skaitmeninio turinio kūrimas	3.1. Turinio kūrimas 3.2. Integravimas ir pertvarkymas 3.3. Autorių teisės ir licencijos
4 ramstis: Sauga ir etika	4.1. Įrenginių apsauga 4.2. Asmens duomenų ir privatumo apsauga 4.3. Sveikatos ir gerovės apsauga

5 ramstis: Problemų sprendimas	4.4. Aplinkos apsauga
	5.1. Techninių problemų sprendimas 5.2. Poreikių ir atsako nustatymas 5.3. Kūrybiškas naudojimas skaitmeninėmis technologijomis

15

DIMENSION 1 • COMPETENCE AREA 1. INFORMATION AND DATA LITERACY

DIMENSION 2 • COMPETENCE 1.3 MANAGING DATA, INFORMATION AND DIGITAL CONTENT

To organise, store and retrieve data, information, and content in digital environments, to organise and process them in a structured environment.

DIMENSION 3 • PROFICIENCY LEVEL	
FOUNDATION	1. At basic level and with guidance, I can: <ul style="list-style-type: none"> Identify how to organise, store and retrieve data, information and content in a simple way in digital environments. recognise where to organise them in a simple way in a structured environment.
	2. At basic level and with autonomy and appropriate guidance where needed, I can: <ul style="list-style-type: none"> Identify how to organise, store and retrieve data, information and content in a simple way in digital environments. recognise where to organise them in a simple way in a structured environment.
INTERMEDIATE	3. On my own and solving straightforward problems, I can: <ul style="list-style-type: none"> select data, information and content in order to organise, store and retrieve them in a routine way in digital environments. organise them in a routine way in a structured environment.
	4. Independently, according to my own needs, and solving well-defined and non-routine problems, I can: <ul style="list-style-type: none"> organise information, data and content to be easily stored and retrieved. organise information, data and content in a structured environment.
ADVANCED	5. As well as guiding others, I can: <ul style="list-style-type: none"> manipulate information, data and content for their easier organisation, storage and retrieval. carry out their organisation and processing in a structured environment.
	6. At advanced level, according to my own needs and those of others, and in complex contexts, I can: <ul style="list-style-type: none"> adapt the management of information, data and content for the most appropriate easy retrieval and storage. adapt them to be organised and processed in the most appropriate structured environment.
HIGHLY SPECIALISED	7. At highly specialised level, I can: <ul style="list-style-type: none"> create solutions to complex problems with limited definition that are related to managing data, information and content for their organisation, storage and retrieval in a structured digital environment. integrate my knowledge to contribute to professional practices and knowledge and to guide others in managing data, information and digital content in a structured digital environment.
	8. At the most advanced and specialised level, I can: <ul style="list-style-type: none"> create solutions to solve complex problems with many interacting factors that are related to managing data, information, and content for their organisation, storage and retrieval in a structured digital environment. propose new ideas and processes to the field.

DIMENSION 4 • EXAMPLES OF KNOWLEDGE, SKILLS AND ATTITUDES	
KNOWLEDGE	31. Aware that many applications on the internet and mobile phones collect and process data (personal data, behavioural data and context data) that the user can access or retrieve, for example, to monitor their activities online (e.g. clicks in social media, searches on Google and offline (e.g. daily visits, bus rides on public transport)).
	32. Aware that for data (e.g. numbers, text, images, sounds) to be processed by a program, they have to be first properly digitised (i.e. digitally encoded).
	33. Knows that data collected and processed, for example by online systems, can be used to recognise patterns (e.g. repetitions) in new data (i.e. other images, sounds, mouse clicks, online behaviours) to further optimise and personalise online services (e.g. advertisements).
	34. Aware that sensors used in many digital technologies and applications (e.g. facial tracking cameras, virtual assistants, wearable technologies, mobile phones, smart devices) generate large amounts of data, including personal data, that can be used to train an AI system. (AI)
	35. Knows that open data repositories exist where anyone can get data to support some problem solving activities (e.g. citizens can use open data to generate thematic maps or other digital content).
SKILLS	36. Knows how to collect digital data using basic tools such as online forms, and present them in an accessible way (e.g. using headers in tables).
	37. Can apply basic statistical procedures to data in a structured environment (e.g. spreadsheet) to produce graphs and other visualisations (e.g. histograms, bar charts, pie charts).
	38. Knows how to interact with dynamic data visualisation and can manipulate dynamic graphs of interest (e.g. as provided by Eurostat, government websites).
	39. Can differentiate between different types of storage locations (local devices, local network, cloud) that are the most appropriate to use (e.g. data on the cloud is available any time and from anywhere, but has implications for access time).
ATTITUDES	40. Can use data tools (e.g. databases, data mining analysis software) designed to manage and organise complex information, to support decision-making and solving problems.
	41. Considers transparency when manipulating and presenting data to ensure reliability, and spots data that are exposed with underlying motives (e.g. unethical, profit manipulation) or misleading ways.
	42. Watchful of accuracy when evaluating sophisticated representations of data (e.g. tables or visualisations as they could be used to mislead one's judgement by trying to give a false sense of objectivity).

DIMENSION 5 • USE CASES	
FOUNDATION	2
EMPLOYMENT SCENARIO: job seeking process	
At home with my sister who I ask whenever I need: <ul style="list-style-type: none"> I can identify how and where to organise and keep track of job ads in a job app (e.g. www.indect.com) or my smartphone in order to retrieve them when I need them along my job seeking. 	
LEARNING SCENARIO: prepare group work with my classmates	
In the classroom with my teachers who I can consult whenever I need: <ul style="list-style-type: none"> I can identify an app in my tablet to organise and store links to those websites, blogs and digital resources related with a specific topic of literature and use it to retrieve them when needed for my report. 	

1 pav. „DigCom.2.2“ struktūra. Struktūra (Šaltinis: [DigComp 2.2, 2022 m.](#))

DigComp 2.2 sistemoje naudojama tokia struktūra (žr. 1 pav.):

- 1 matmuo: kompetencijos sritis
- 2 matmuo: kompetencija
- 3 matmuo: profesinis lygis
- 4 ir 5 matmenys: pavyzdžiai ir mokymosi scenarijai

LAB-ADA mokymosi tobulinimo plano struktūroje daugiausia dėmesio skiriama 3 ir 4 matmenims, stengiantis suderinti šiuos elementus su ŽKS poreikiais. Tai reiškia, kad šioje sistemoje pasirenkami tik pagrindų ir tarpinio lygmens elementai, o iš 4 ir 5 matmenų pasirenkami tinkami arba nauji pavyzdžiai.

Taip pat yra kai kas naujo, kas gali būti labai naudinga LAB-ADA projektui. Naujoji „DigComp“ integracija pristato idėją IŠSKIRTINIAI PAVYZDŽIAI ties 4 matmenimis (8 psl., žr. 2 pav.). Prie 4 matmens galime pristatyti savo pavyzdžius, kurie galėtų būti paryškinti kaip „(ŽKS)“.

A small **red dot** is used to introduce the new Dimension 4. It helps the reader quickly spot the new updated part.

Artificial intelligence, Remote Working and Digital Accessibility examples are highlighted with (AI), (RW), (DA).

DIMENSION 4 • EXAMPLES OF KNOWLEDGE, SKILLS AND ATTITUDES	
KNOWLEDGE	1. Knows that some online content is search result may not be open access or freely available and may require a fee or sign-up for a service in order to access it.
	2. Aware that online content that is available to users at no monetary cost is often paid for by advertising or by selling the user's data.
	3. Aware that search results, social media activity streams and content recommendations on the internet are influenced by a range of factors. These factors include the search terms used, the context (e.g. geographical location), the device (e.g. laptop or mobile phone), local regulations (which sometimes dictate what can or cannot be shown), the behaviour of other users (e.g. trending searches or recommendations) and the user's past online behaviour across the internet.
	4. Aware that search engines, social media and content platforms often use AI algorithms to generate responses that are adapted to the individual user (e.g. users continue to see similar results or content. This is often referred to as "personalisation"). (AI)
	5. Aware that AI algorithms work in ways that are usually not visible or easily understood by users. This is often referred to as "black box" decision-making as it may be impossible to trace how, and why, an algorithm makes specific suggestions or predictions. (AI)

Kiekvienas iš 5 LAB-ADA mokymosi tobulinimo sistemos **ramsčių sudarytas** remiantis šiomis 7 susijusiomis sritimis:

1. **Srities** pavadinimas (1 matmuo: kompetencijos sritys).
2. Ramsčio **įgūdžiai** (2 matmuo: gebėjimai, orientuoti į įgūdžius).
3. **Trumpas** įgūdžių rinkinių **aprašymas** (iš „DigComp“ sistemos).
4. **Pagrindinis ir vidutinis lygis** (3 matmuo: profesinis lygis, su rekomendacijomis pagrindiniame lygyje, savarankiškai ir prireikus su atitinkamomis rekomendacijomis vidutiniame lygyje).
5. **Pavyzdžiai** (4 ir 5 matmenys: pavyzdžiai ir mokymosi scenarijai).
6. **Susijusių istorijų įgyvendinimo pavyzdžiai** (bent 5 pavyzdžiai, iš kurių 4 naudojami kuriant R2 istorijas).
7. **Citatos, nuorodos ir kiti šaltiniai** (apie ramsčius).

1 ramstis: informacinis ir duomenų raštingumas

1 ramstis (1 matmuo)	Įgūdžių rinkiniai (2 matmuo)	Įgūdžių rinkinių trumpas aprašymas („DigComp“ sistema)
Informacinis ir duomenų raštingumas	1.1. Naršymas, paieška ir filtravimas 1.2. Informacijos ir turinio vertinimas 1.3. Informacijos ir turinio valdymas	1.1. Išreikšti informacijos poreikius, surasti ir gauti skaitmeninius duomenis, informaciją ir turinį 1.2. Vertinti šaltinio ir jo turinio tinkamumą 1.3. Saugoti, tvarkyti ir organizuoti skaitmeninius duomenis, informaciją ir turinį

Susijusių istorijų įgyvendinimo pavyzdžiai

1. *Bet kokio straipsnio kūrimas, renkant duomenis iš žiniatinklio ir atitinkamų dokumentų.*
2. *Skirtingų paieškos sistemų tyrimas ir duomenų pateikimas įrodant skirtumus.*
3. *Atitinkamų darbo pozicijų šioje srityje paieška internete.*
4. *Kitų metų renginių kalendoriaus, kuriame bus galima dalyvauti, paieška internete ir socialinėje žiniasklaidoje, sukūrimas.*
5. *Informacijos iš įvairių internetinių straipsnių ir gairių apie tai, kaip parašyti gerą gyvenimo aprašymą ir pristatyti savo įgūdžius, rinkimas.*

2 ramstis: bendravimas ir bendradarbiavimas

2 ramstis (1 matmuo)	Įgūdžių rinkiniai (2 matmuo)	Įgūdžių rinkinių trumpas aprašymas („DigComp“ sistema)
Bendravimas ir bendradarbiavimas	2.1. Sąveika 2.2. Dalijimasis 2.3. Pilietiškumas 2.4. Bendradarbiavimas 2.5. Tinklas	2.1. Bendrauti naudojant įvairias skaitmenines technologijas ir suprasti, kokios skaitmeninės komunikacijos priemonės yra tinkamos konkrečiam kontekstui 2.2. Dalytis duomenimis, informacija ir skaitmeniniu turiniu su kitais, naudojant tinkamas skaitmenines technologijas. Veikti kaip tarpininkui, išmanyti nuorodų ir autorystės nurodymo praktiką 2.3. Dalyvauti visuomenės gyvenime naudojantis viešosiomis ir privačiomis skaitmeninėmis paslaugomis ir dalyvaujamoju pilietiškumu. Ieškoti savęs įgalinimo ir dalyvaujamojo pilietiškumo galimybių pasitelkiant atitinkamas skaitmenines technologijas 2.4. Naudoti skaitmenines priemones ir technologijas bendradarbiavimo procesams, bendram duomenų, išteklių ir žinių konstravimui ir kūrimui. Sąveikauti, bendrauti ir bendradarbiauti naudojant skaitmenines technologijas, atsižvelgiant į kultūrinę ir kartų įvairovę 2.5. Žinoti elgesio normas ir turėti praktines žinias apie skaitmeninių technologijų naudojimą ir sąveiką skaitmeninėje aplinkoje. Pritaikyti bendravimo strategijas konkrečiai auditorijai ir žinoti apie kultūrinę ir kartų įvairovę skaitmeninėje aplinkoje

Susijusių istorijų įgyvendinimo pavyzdžiai

1. *Bendravimas visame pasaulyje ir susitarimai dėl susitikimų.*
2. *Sinchroninis bendravimas bet kuria kalba, naudojant mobiliuosius įrenginius.*
3. *Paieška ir atsiliepimų teikimas į paskirties vietą šalyje.*
4. *Žiniasklaidos priemonių paieška, siekiant persikelti iš vienos vietos į kitą.*
5. *Bendraujant internetu su kitais tinkamos kalbos vartojimas.*
6. *Dalijimasis idėjomis ir failais su kitais.*
7. *Efektyvus bendravimas naudojant netiesiogines skaitmenines priemones.*
8. *Socialinių grupių organizavimas ir (arba) priemonių, įtraukiančių piliečius, naudojimas.*

3 ramstis: skaitmeninio turinio kūrimas

3 ramstis (1 matmuo)	Įgūdžių rinkiniai (2 matmuo)	Įgūdžių rinkinių trumpas aprašymas („DigComp“ sistema)
Skaitmeninio turinio kūrimas	3.1. Turinio kūrimas 3.2. Integravimas ir pertvarkymas 3.3. Autorių teisės ir licencijos	3.1. Kurti ir redaguoti skaitmeninį turinį įvairiais formatais, išreikšti save skaitmeninėmis priemonėmis 3.2. Keisti, tobulinti ir integruoti naują informaciją ir turinį į esamą žinių ir išteklių visumą, kad būtų sukurtas naujas, originalus ir aktualus turinys ir žinios 3.3. Suprasti, kaip autorių teisės ir licencijos taikomos skaitmeninei informacijai ir turiniui

Susijusių istorijų įgyvendinimo pavyzdžiai

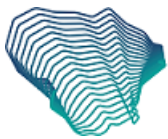
1. Išsamaus socialinės žiniasklaidos profilio sukūrimas.
2. Grojaraščio kūrimas naudojant dirbtinio intelekto įrankius (dainos, vaizdo įrašai ir kt.).
3. Tvarkingų ir išsamių dokumentų, pranešimų su nuorodomis kūrimas ir tvarkymas.
4. Neskaitmeninių archyvų skenavimas ir tvarkymas (vaizdų apdorojimas).
5. Duomenų įrašų kūrimas ir tvarkymas (darbalapių tvarkymas).
6. Vaizdo įrašo su profiliu ir kompetencijomis sukūrimas.

4 ramstis: sauga ir etika

4 ramstis (1 matmuo)	Įgūdžių rinkiniai (2 matmuo)	Įgūdžių rinkinių trumpas aprašymas („DigComp“ sistema)
Sauga ir etika	4.1. Įrenginių apsauga 4.2. Asmens duomenų ir privatumo apsauga 4.3. Sveikatos ir gerovės apsauga 4.4. Aplinkos apsauga	Apsaugoti įrenginius, turinį, asmeninius duomenis ir privatumą skaitmeninėje aplinkoje. Saugoti fizinę ir psichologinę sveikatą ir žinoti apie skaitmenines technologijas, skirtas socialinei gerovei ir socialinei įtraukčiai. Žinoti apie skaitmeninių technologijų ir jų naudojimo poveikį aplinkai

Susijusių istorijų įgyvendinimo pavyzdžiai

1. Vaizdo įrašo, pasakojančio apie „Trojos arklių“, apie pavojų gauti pranešimus ir žinutes iš sekėjų su klaidingais profiliais ir pasekmes sukūrimas.
2. Vaizdo įrašo, pasakojančio apie „Stebėk ir apgaudinėk“, apie riziką, susijusią su bandymais sukčiauti, sukūrimas.

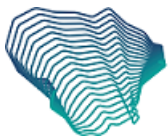
3. *Vaizdo įrašo, kuriame pasakojama istorija apie „Blogąjį vilką“ sukūrimą, žinios, kaip nustatyti riziką ir grėsmes naudojantis socialine žiniasklaida.*
4. *Vaizdo įrašo, pasakojančio apie „Stipraus slaptažodžio kūrimą“ ir riziką, susijusią su netinkamu slaptažodžių naudojimu, sukūrimas.*
5. *Apie tinkamą ir netinkamą skaitmeninį turinį, kuriuo galima dalytis skaitmeninėse platformose (žr. 3 vaizdo įrašė nagrinėjamą temą).*

5 ramstis: problemų sprendimas

5 ramstis (1 matmuo)	Įgūdžių rinkiniai (2 matmuo)	Įgūdžių rinkinių trumpas aprašymas („DigComp“ sistema)
Problemų sprendimas	5.1. Techninių problemų sprendimas 5.2. Poreikių ir atsako nustatymas 5.3. Kūrybiškas naudojimas skaitmeninėmis technologijomis 5.4. Skaitmeninių kompetencijų spragų nustatymas	5.1. Atpažinti technines problemas, kylančias eksploatuojant įrenginius ir naudojantis skaitmenine aplinka, ir jas spręsti (nuo gedimų šalinimo iki sudėtingesnių problemų sprendimo) 5.2. Įvertinti poreikius, nustatyti, įvertinti, pasirinkti ir naudoti skaitmenines priemones bei galimus technologinius sprendimus ir juos spręsti. Pritaikyti skaitmeninę aplinką asmeniniams poreikiams (pvz., prieinamumas). Spręsti konceptualias problemas ir problemines situacijas skaitmeninėse aplinkose 5.3. Naudoti skaitmenines priemones ir technologijas žinioms kurti ir procesams bei produktams atnaujinti. Individualiai ir kolektyviai įsitraukti į pažintinį apdorojimą, siekiant suprasti ir spręsti konceptualias problemas ir problemines situacijas skaitmeninėje aplinkoje 5.4. Suprasti, kur reikia tobulinti ar atnaujinti savo skaitmeninę kompetenciją. Gebėti padėti kitiems tobulinti skaitmeninę kompetenciją. Ieškoti saviugdos galimybių ir neatsilikti nuo skaitmeninės raidos

Susijusių istorijų įgyvendinimo pavyzdžiai

1. *El. laiško priedo, kuris neatsidaro iš pirmo bandymo, atidarymas.*
2. *Kompiuteris neranda spausdintuvo.*
3. *Interneto ryšys vis nutrūksta.*
4. *Gebėjimas naudoti teksto keitimo į kalbą ir kalbos keitimo į tekstą programinę įrangą.*
5. *Trumpų vaizdo sveikinimų kūrimas.*
6. *Spalvingų kvietimų jubiliejaus proga kūrimas.*
7. *Naudingų klaviatūros trumpųjų klavišų paieška internete.*
8. *Netikrų naujienų apibrėžimas ir alternatyvių šaltinių paieška ta pačia tema.*
9. *Geriausių asmeninių gebėjimų savęs vertinimo, skaitmeninių įgūdžių testavimo ir sertifikavimo internete priemonių paieška.*

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

NUORODOS

Alexiou, A., & Schippers, M. C. (2018). Digital game elements, user experience and learning: A conceptual framework. *Education and Information Technologies*, 23(6), 2545-2567.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10639-018-9730-6>

Andreas Schleicher (2022). A fresh start in education <https://www.youtube.com/watch?v=xIQ9kJbUrNs&t=8s>

Boyadjieva, P., & Ilieva-Trichkova, P. (2018). Adult education as a common good: conceptualisation and measurement. *International Journal of Lifelong Education*, 37(3), 345-358.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02601370.2018.1478458>

Brieger, E., Arghode, V., & McLean, G. (2020). Connecting theory and practice: reviewing six learning theories to inform online instruction. *European Journal of Training and Development*.
https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/EJTD-07-2019-0116/full/html?casa_token=qdHGuzUwomMAAAAA:5P7WBx-NNMUZzC3cSe2FoAujVa1UZrAxY0VJbZl0ezW_9hfWGoM8H5dfgQ4vJ_DkwpoWbw8Eva3R1jSR4Rr69QxFVBm2_uhf55S-Ix1z12NcVuWiNohQ

Cascio, E. U., & Narayan, A. (2022). Who needs a fracking education? The educational response to low-skill-biased technological change. *ILR Review*, 75(1), 56-89.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0019793920947422>

De Paepe, L., Zhu, C., & Depryck, K. (2018). Online Dutch L2 learning in adult education: educators' and providers' viewpoints on needs, advantages and disadvantages. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 33(1), 18-33. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02680513.2017.1414586>

DigComp https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp_en

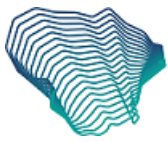
DigComp 2.0, 2.1, 2.2

https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp/digital-competence-framework-20_en,
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC106281>,
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415>

DigCompEdu https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcompedu/digcompedu-framework_en

Farashahi, M., & Tajeddin, M. (2018). Effectiveness of teaching methods in business education: A comparison study on the learning outcomes of lectures, case studies and simulations. *The international journal of Management Education*, 16(1), 131-142.

https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1472811717303294?casa_token=f7zo3EZY01wAAAAA:z3rS4dxCeWonyy9ZLZAajWP3VvSlZX3ramCYWtjF4rDziDsbVe0WICK4cKkESMTmiOp2ErH_8m8

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Graesser, A. C., Fiore, S. M., Greiff, S., Andrews-Todd, J., Foltz, P. W., & Hesse, F. W. (2018). Advancing the science of collaborative problem solving. *Psychological Science in the Public Interest*, 19(2), 59-92. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1529100618808244>

Greenhow, C., & Galvin, S. (2020). Teaching with social media: Evidence-based strategies for making remote higher education less remote. *Information and Learning Sciences*. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ILS-04-2020-0138/full/pdf?title=teaching-with-social-media-evidence-based-strategies-for-making-remote-higher-education-less-remote>

Foley, G. (Ed.). (2020). *Understanding adult education and training*. Routledge. https://books.google.gr/books?hl=en&lr=&id=NsHyDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT5&dq=adult+education+framework&ots=ZgLRq-kULH&sig=WdemP3AF36ipweTR679R8BhM08U&redir_esc=y#v=onepage&q=adult%20education%20framework&f=false

López-Meneses, E., Sirignano, F. M., Vázquez-Cano, E., & Ramírez-Hurtado, J. M. (2020). University students' digital competence in three areas of the DigCom 2.1 model: A comparative study at three European universities. *Australasian Journal of Educational Technology*, 36(3), 69-88. <https://ajet.org.au/index.php/AJET/article/view/5583/1650>

Nedungadi, P. P., Menon, R., Gutjahr, G., Erickson, L., & Raman, R. (2018). Towards an inclusive digital literacy framework for digital India. *Education+ Training*. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ET-03-2018-0061/full/html>

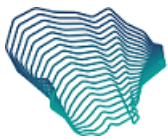
OECD 2019, *Getting Skills Right Engaging low-skilled adults in learning*. <https://www.oecd.org/employment/emp/engaging-low-skilled-adults-2019.pdf>

Rasi, P., Vuojärvi, H., & Rivinen, S. (2021). Promoting media literacy among older people: A systematic review. *Adult Education Quarterly*, 71(1), 37-54. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0741713620923755>

Rogers-Shaw, C., Carr-Chellman, D. J., & Choi, J. (2018). Universal design for learning: Guidelines for accessible online instruction. *Adult learning*, 29(1), 20-31. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1045159517735530>

World Economic Forum. (2016). *New Vision for Education, Fostering Social and Emotional Learning Through Technology*. World Economic Forum Publications. http://www3.weforum.org/docs/WEF_New_Vision_for_Education.pdf

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Consorzio Scuola Comunità Impresa

© LAB-ADA projekto partnerystė, 2023 m.

2021-1-LT01-KA220-ADU-000033776

**Co-funded by
the European Union**

Ši licencija leidžia kitiems nekomerciniais tikslais perdaryti, pritaikyti ir kurti pagal šį kūrinį, jei jie nurodo mus ir suteikia licenciją savo naujiems kūriniams tokiomis pačiomis sąlygomis.

<https://creativecommons.org/licenses/?lang=en>

Autoriai

Baciulytė Rima
Economou Despina
Filippi Maria
Ignatonis Marius
Kotsani Natalia
Kotsanis Yannis
Lozanovska Mia
Negro Antonio
Neshkoski Nikola
Pastorino Smaldone Villani Francesca
Smaldone Villani Carlo
Tosi Barbara